

100. YIL İLKOKULU

İÇİNDEKİLER

Uyumsuz Çocukların Tanımı	2
Uyumsuz Davranışların Nedenleri Nasıl Etkili Anne-Baba Olunur?	3-4-5
Sinirlilik	5
Saldırganlık	6
Okul Korkusu (Fobisi)	7
Hırsızlık	7-8
Evden Kaçma	8-9
Özel Öğrenme Güçlüğü	9-10
Dikkat Eksikliği Ve Hiperaktivite Bozukluğu	10-11
İçe Dönüklük	11
Altını İslatma	12
Dışkı Kaçırma	13
Parmak Emme	13
Tırnak Yeme	14
Tikler	15
Kekemelik	15-16
Kaygı	16
Korkaklık	17
Kaprislilik	17
Kardeş Kıskançlığı	18
Öfkelilik	18
Çekingenlik	19
Çocuklarda Uyku Sorunu	19-20
Olumsuzluk Menfilik Düşmanlık	20
İnatçılık	21
Karşı Gelme	21
Bağımlılık	22
Yemek Sorunu Olan Çocuklar	23
Yalan Söyleyen Çocuklar	24-25
Ailelere Pratik Öneriler	26-27

UYUMSUZ ÇOCUKLAR

Uyumsuz Çocukların Sınıflandırılması

Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar yönetmeliğindeki

Uyumsuz Çocuk Kategorileri

- Duygusal bozukluğu olan çocuklar
- Sosyal uyumsuzluğu olan çocuklar
- Kültürel yoksunluğu olan çocuklar
- Korunmaya muhtaç çocuklar

Davranış bozukluğu gösteren çocuklar:

Çocuğun çeşitli nedenlere bağlı olarak iç çatışmalarını davranışa yansıtması sonucu ortaya çıkmaktadır. Çevre veya kendi benlikleri nedeniyle suça yatkın olan evden, okuldan, işten kaçan, hırsızlık yapan çocuklardır.

Alışkanlık ve yanlış eğitim problemi olan çocuklar:

Özellikle çocukluk döneminde sıklıkla görülen parmak emme, tik, altını ıslatma, yalan söyleme gibi alışkanlıkları ile ilgili problemleri olan çocuklardır.

Duygusal gelişimle ilgili problemleri olan çocuklar:

Bu gruptaki çocuklarda sorun çevreden ziyade çocuğun kendisini rahatsız eden problemlerdir. Kaygılar, korkular, uyku bozuklukları, sinirlilik, kapris, kardeş kıskançlığı, düşmanlık, gaddarlık, utangaçlık bu sorunlardan bazılarıdır.

Bu belirtileri gösteren çocukların çevre ile ilişkileri çok bozuk değildir.

Ancak güvensiz, karasız, gergin, öfkeli vs çocuklardır.

Gelişim bozukluğu olan çocuklar:

Bu çocuklarda uyumsuzluğa neden olan anormal gelişimler görülür. Bunlar daha ziyade bedensel nedenlerden kaynaklanır.

Konuşma güçlüğü, okuma-yazma güçlüğü gibi.

Ağır ruhsal bozuklukları olan çocuklar:

Bu gruptaki çocuklarda ileri derecede uyumsuzluk olarak nitelendirilen ruhsal hastalıkları görülür.

Şizofreni, depresyon gibi.

Cinsel problemi olan çocuklar:

Bazı cinsel sorunları olan çocuklardır.

Mastürbasyon, narsisizm, röntgencilik, homoseksüellik, biseksüellik, fetişizm, teşhircilik, mazoşizm, sadizm eğilimleri görülür.

HAZIRLAYAN
SERAP ÖZER
OKUL REHBER ÖĞRETMENİ

Uyumsuz Davranışların Nedenleri

Uyumsuz davranışlar oluştuğunda "öğretmen, öğrenciler, eğitim süreci ve uyumsuz öğrencinin kardeşi" sonuçlardan olumsuz etkilenir.

Sınıf yönetimini etkin ve olumlu kılmak için öğretmenin yapması gereken, uyumsuz davranışları ortadan kaldırmak veya uyumlu davranışlarla ikame etmektir.

Uyumsuz davranışın çocukla birlikte ele alınmasının nedeni çocuğun etiketlenmesi için değil, çocuğun hangi özelliklerinin onu uyumsuz davranışa yönelttiğinin bulunmasıdır.

1-Kalıtım: Doğuştan getirilen bazı özellikler sonucu olabilir.

Fazla asabiyet, duygusallık, inatçılık gibi.

Ancak araştırmalar ve uzmanların görüşü uyumsuzluğun kalıtsal nedenlerinin eğitim-çevre gibi etkenlerle bertaraf edileceği yönündedir.

2-Bedensel nedenler: Çeşitli beden özürleri (görme, işitme, yürüme bozukluğu, kamburluk, şaşılık, çeşitli organ anormallikleri), hastalıkları (özellikle kronik ve bulaşıcı hastalıklar), bazı hormonal bozukluklar, kazalar ve şoklar uyumsuzluk nedenleridir.

Çoğu zaman çevredekilerce olumsuz karşılanmak uyumsuz davranışların asıl nedenleridir.

3-Temel ihtiyaçların doyurulmaması: Çocuğun fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanmaması birtakım davranış bozukluklarına sebep olabilir. Bu ihtiyaçlar;

a)Temel fiziksel ihtiyaçlar: Büyümek için gerekli olan yeme, içme, sıcak ve soğuktan korunma için barınma, giyinme gibi bedensel ihtiyaçların her çocuk için en iyi düzeyde sağlanması şarttır.

b)Temel psikolojik ihtiyaçlar: Sevgi, saygı görme, başarılı olma, takdir edilme, güvenme ihtiyacı çocuğun ve yetişkin bir insan hayatının sağlıklı bir ruh haliyle yaşayabilmesi için gereklidir.

c)Temel sosyal ihtiyaçlar: Arkadaşlık kurma ihtiyacı, bir gruba ait olma isteği, sosyal statü, saygınlık, kendini güvende hissetme temel sosyal ihtiyaçların bazılarıdır.

4)Çevre ve sosyo-ekonomik nedenler: Yapılan araştırmalar, çocukların davranış bozuklukları geliştirmelerinde çevresel ve sosyo-ekonomik nedenlerin olduğunu ortaya koymuştur.

Çocuk bilinçlendiği andan itibaren kendi sosyo-ekonomik yaşantısıyla diğer insanları kıyaslar.

Davranış bozuklukları, genellikle sosyo-ekonomik düzeyi normalin üstünde ve normalin altında olan ailelerin çocuklarında görülür.

Ancak ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ne olursa olsun anne baba ve çocuk arasında olumlu ilişkiler kuruluyor, aile olumsuz duyguları çocuğa yansıtıyor

ve çocuğun temel ihtiyaçları sağlıklı bir biçimde karşılanıyorsa davranış bozukluğu gelişmez.

5-Okul yaşantısı:0-6 yaş bir çocuk için en önemli dönemdir.

3 yaşından sonra her çocuğun kendi yaşlarıyla birlikte olmaya ihtiyacı vardır.

Çocuk bir gruba girmeli ve yaşlarıyla paylaşmayı öğrenmelidir.

Okul öncesi eğitimde hatalı anne-baba-öğretmen tutumlarının çocuğu çok olumsuz yönde etkileyeceği gerçektir.

Uyku ve yeme konusunda zorlandıkları için baskı gören çocukların kekelemeyle, altlarına kaçırdıkları için tırnak yemeye başlamaları ya da içine kapanma, evde-okulda şiddete maruz kalan, dayak yiyen çocukların saldırganlaşmaları oldukça sık görülen örneklerdir.

NASIL ETKİLİ ANNE-BABA OLUNUR?

1. Çocuğunuzu korkutmayın.

Çocuğa fazla baskı uygulamaktan kaçının.

Kesinlikle dayak gibi bedeni cezalarda bulunmayın. Çünkü problemleri çözmek için dayağı kullanırsanız çocuk büyüdükçe dozu artırmanız gerekebilir.

Öyle bir gün gelir bünye bu dayağı kaldırmayabilir. Evden kaçma, size karşı gelme ve hatta intihar gibi bir durumla karşı karşıya kalabilirsiniz.

2. Ailevi problemlerinizi çocuğunuzun yanında kesinlikle tartışmayın.

Sizin yapmış olduğunuz tartışmalar çocukta güvensizlik ve endişe duygusu oluşturabilir.

3. Çocuğun yanında okulu, öğretmeni eleştirip tartışmayın.

Böyle davranışlar çocuğun okuldan ve öğretmeninden soğumasına neden olabilir.

4. Çocuğunuz okulda yaptıklarını size anlatmak istiyorsa onu dinleyin.

Onu önemseyişinizi ona hissettirin.

5. Çocuklarınız sürekli bir büyüme ve gelişme içerisindedir.

O sizin çocuğunuz olsa bile sizden ayrı bir kişilik yapısı vardır. Bu nedenle onu tanımaya ve anlamaya çalışın.

6. Çocuklar hayatını deneme ve taklit yoluyla öğrenmektedir.

Bu nedenle çocukların oyun oymalarına, arkadaşlık ilişkileri kurmalarına izin verin.

Onu sürekli korumayın ama çok da serbest bırakmayın.

Aşırı koruyucu bir ailede yetişen çocuk yaş olarak büyüse dahi çocuksu davranışlar sergilemeye devam eder.

7. Çocuğunuzun her isteğini karşılamayın, onlara tutamayacağınız sözleri vermeyin.

Çocuğunuzun ne kadar sevseniz dahi ona karşı kararlı ve kesin davranışlar sergileyin.

Eğer çocuğunuzun tutarsız davranışlar sergilerseniz çocuk size karşı bir bocalama yaşayabilir hem de sizin bu zafiyetinizden faydalanmak isteyebilir.

8. Sürekli nasihat vermekten kaçının.

Çünkü çocuklar nasihatten daha çok davranışlarından etkilenirler.

Bu nedenle çocuğunuzun nasıl biri olmasını istiyorsanız sizde öyle bir kişi olun.

9. Çocuğunuzla aranızda saygı ve sevginin olmasına özen gösterin.

Çünkü çiçeğin nasıl suya ihtiyacı varsa, çocuğunda sevgiye ihtiyacı vardır.

10. Çocuğunuzla bağırarak konuşmayın.

Çocuklarda, yumuşak ses tonuyla ve kesin ifadelerle söylenenler daha çok iz bırakır.

11. Çocuklarınızı korkutarak, sindirerek, suçluluk duygusu aşılayarak yetiştirmeyin.

Yanlış davranışlarını hemen cezalandırmayın.

Onun dinleyin, suçundan daha büyük, onu rencide edecek cezalar vermeyin.

12. Çocuklarınızın sorularına mutlaka mantıklı ve doğru cevaplar verin.

Sorduğu sorular karşısında; "Bu da sorulur mu?", "Sen bunu bilmiyor musun?" gibi ifadeler kullanarak soru sorma şevkini kırmayın.

Soru sorma şevki kırılan çocuğun aslında öğrenme azmi kırılıyordur.

13. Çocuğunuzun başka çocuklarla kıyaslamayın.

Her çocuğun yeteneği farklıdır.

Bu kıyaslamalar çocuğun kıyaslanan çocuğa veya kardeşine düşman olmasını sağlamaktan başka hiçbir işe yaramaz.

14. Ona üstesinden gelebileceği işler vermeye ve onu motive etmeye özen gösterin.

Böyle yetişen bir çocuğun kendine güveni daha fazla olur.

15. Kuralları hemen öğrenmesini sağlamaya çalışmayın.

Kurallara uymuyor diye hemen çocuğunuzun cezalandırmayın.

Bu tür ana baba davranışı çocukta yalan söylemeye neden olabilir.

16. Çocuğunuz eğer sizi çok kızdırıyorsa hemen sinirlenmeyin.

Ona kızabilirsiniz ama asla onu aşağılamayın. Küçüktür anlamaz diye düşünmeyin.

Sizin bu aşağılamanız karşısında o da sizi başkalarının yanında güç durumda bırakabilir.

17. Çocuğunuza haksızlık yaptığınıza inandığınız bir durum olduğunda bunu ona açıklamaktan, ondan özür dilemekten çekinmeyin.

18. Çocuğunuzdan örnek çocuk olmasını beklemeyin, çünkü oda sizden örnek anne baba olmanızı istemiyordur.

Sadece ona karşı sevecen, anlayışlı ve sevgi dolu olmanızı beklerler.

19. Çocuğunuza zorla yemek yedirmeye çalışmayın. Yemek yedirirken rahat davranın, sağlıklı yiyecekleri alternatif olarak çocuğa sunun.

Sofraya onun istediği yemekleri koymaya da özen gösterin. Yemek saatinden önce abur cubur şeylerle karnını doyurmayın.

20. Çocuklarınız kavga ettiğinde hemen hakemlik yapmaya, bir suçlu aramaya çalışmayın.

Çözüm yolları bulmalarını sağlayıcı tedbirler alın.

21. Çocuklar zaman zaman şiddet duygusu ve etrafına zarar verme duygusuna kapılabilirler.

Çocukların bu duygusuna belki engel olamazsınız ama çevreyle ilişkilerinde şiddet kullanmalarını engelleyecek kurallar koyabilirsiniz.

Koyduğunuz kuralları da mutlaka ödün vermeden uygulayın.

22. Çocuklarınızın şiddet duygusunu bastırmayın, duygularını size açmasına fırsat verin.

Duygularını size aktarırken çocuğu eleştirmeyin. Eleştiri çocuğun duygularını sözle dışarı vurmasını engelleyebilir.

Duygularını dışarı vuramayan çocuk bunu şiddet olarak arkadaşına, çevresine ve hatta kendisine yansıtabilir.

23. Çocuğunuza okuma alışkanlığı kazandırmaya çalışın.

Bunun için özellikle okul öncesi dönem çok önemlidir. Özellikle 0-6 yaşları. Bu yaşlarda bol resimli kitaplarla, bilmecelerle, tekerlemelerle, çocuğunuza kitap okuyarak onun okuma alışkanlığı kazanmasının temellerini sağlam atmış olursunuz.

24. Okuma alışkanlığı olan bir çocuk sahibiyse, çocuğunuzun kin ve nefret duygusu aşılayan kitap okumasını engelleyin.

Onun sevgi, dostluk, barış gibi çocuğun gelişimini olumlu yönde etkileyecek kitaplar okumasını sağlayın.

25. Çocuğunuzun iyi tanımaya çalışın.

Ondan kapasitesi üstünde verim beklemeyin.

26. Anne ve baba olarak ortak kararlar alınız ve davranışlarınızda her zaman doğru ve tutarlı olun.

Anne ve baba arasındaki çelişkili davranışlar çocuğun bocalamasına, çatışma yaşamasına neden olacaktır.

27. Çocuğunuzun okula geliş gidiş saatlerini sürekli kontrol altında tutunuz.

Onun kötü arkadaş ilişkilerine ve zararlı alışkanlıklar edinmemesi için ona iyi örnek olun, arkadaşlarıyla sizde iletişim içine girin.

28. Çocuklarınızın sürekli bir gelişim içerisindedir.

Bu nedenle çocuklar cinsellikle ilgili size sorular zaman zaman soracaklardır.

Onların cinsellikle ilgili soracakları sorulara hazırlı olun.

Yalın bir şekilde ama dürüst olarak sorularını cevaplamaya özen gösterin. İlimli ve eleştirel olmayan yaklaşımınız onun bu bilgileri dışarıdan yanlış olarak almasının önünü kesecektir.

29. Özellikle ergenlik çağında çocuklar fizyolojik ve duygusal yönden bocalamalar yaşarlar.

Fizyolojik gelişim hızlı olurken duygusal gelişim yavaş olduğu zaman çocuklarda hırçınlık ve asi davranışlar görülebilecektir.

Bu dönemde çocuğu anlayışla ve mantıklı karşılamak onun ergenlik çağını en az buhranla atlatmasını sağlayacaktır.

30. Çocuğun okul başarısı için öğretmen ve okul ile iletişim içinde olunuz.

Çocuğa harçlık verip okula göndermek ile sorumluluklarınızın bitmediğini biliniz.

31. Çocuğunuza yeteri kadar harçlık veriniz.

Harçlığı ona haftalık olarak vermeniz onun kendini yönetmesini ve sorumluluk sahibi olmasını sağlayacaktır.

32. Evde çocuğunuzun verimli ders çalışabilmesini için gerekli mekansal ve psikolojik imkanları sağlayınız.

33. Çocuğunuza karşı ceza ödül dengesini sağlam kurun.

Bunun formülü şudur: "Ceza, neyin yapılmayacağını söyler, ödül ne yapılırsa daha iyi olacağını gösterir. Mümkün olan her durumda ödülü tercih edin."

34. Çocuğunuzun olmasını istediğiniz gibi değil, kendi olduğu gibi kabul edin.

Böylece çocuğun en iyi kişi yani kendisi olmasını sağlamış olursunuz.

35. Çocuğunuzun ilgilendiren kurallarını onunla beraber koyun.

Göreceksiniz ki birçok şey sorun olmadan çözülecektir.

36. Çocuğunuzla vakit geçirmeye özen gösterin. Onunla beraberken dünyaya onun gözüyle bakmaya çalışın.

37. Çocuklarınız size çok şey öğretebilir.

Bu nedenle onları düzenli izlemeye özen gösterin.

O sizden ne kadar çok şey öğreniyorsa, sizde ondan çok şey öğreneceksiniz.

38. Öfkeli bir anınızda çocuğunuza ceza vermemeye özen gösterin.

Öfkeniz geçince çocuğun davranışına bakışınız daha farklı olabilir. Bazen iş işten geçmiş olabilir.

39. Çocuğunuzun istediği mesleği seçmesine izin verin.

Çocuğunuza mesleğin adının değil, yaptığı işi iyi yapmanın saygınlık getirdiğini anlatın.

40. Son olarak şunu asla unutmayın:

"Sizin Çocuğunuz Olarak Doğmak Onların Elinde Değildi, Ancak Seçme Hakları Olsaydı, Sizden Başka Kimsenin Çocuğu Olmak İstemezlerdi..."

ÇOCUKLARDA SIKLIKLA GÖRÜLEN UYUM VE DAVRANIŞ BOZUKLUKLARI SINIRLILIK

Öğrencinin sinirlilik belirtileri göstermesinin altında ciddi nedenler yatar.

Kronik olarak görülmesi öğrencinin her yönden gelişimini engeller ve çeşitli hastalıkların kalıcı olarak yerleşmesine zemin hazırlar.

Daha çok narın, zayıf, kolayca etki altında kalabilen, hassas, çabuk darılan, kavgacı, hareketli, geçimsiz, öfkeli, etkinliklerden çabuk bıkan, uykuyu derin uyuyan, uyurgezer nöbetleri olan, kolay hastalanan, hazımsız, gergin ve beslenme alışkanlıkları anormal çocuklarda görülen bir belirtidir.

Nedenleri

- Kalıtımsal nedenler,
- Annenin doğum öncesi ve doğum sonrası yaşantıları,
- Çevrenin psikolojik etkileri,
- Olumsuz anne-baba tutumları,
- Eğitim anlayışı ve eğitim yöntemleri,
- Aşırı ilgi ve şefkatin zamanla kesilmesi,
- Aile bireylerinin sinirlilik göstermeleri,
- Ailenin kalabalık ya da az sayıda fertlerin durumu,
- Anne-baba arasındaki sorunlar,
- Aile yaşamının düzensizliği,
- Anne-baba ile aynı odada yatma, onların mahrem ilişkilerine tanık olması

NELER YAPILMALIDIR?

- ❖ İyi bir inceleme psikolojik ve tıbbi bir muayeneye tabi tutulmalıdır.
- ❖ Ailevi ve çevresel nedenler ortaya çıkarılmalıdır.
- ❖ Çocuğa evde uygun bir ortam sağlanmalıdır. Çocuğa evde özel bir oda ayırmaya çalışılmalıdır.
- ❖ Ailenin eğitim yaklaşımlarının düzeltilmesi.
- ❖ Düzenli beslenmesinin sağlanması
- ❖ Sevgi ve bakımı
- ❖ Ruhsal ve bedensel tedavi

SALDIRGANLIK

Saldırganlık doğuştan getirilen bir dürtüdür. Çocuk saldırganlığını başlangıçta açık olarak dışa vurur. Bebekler, istekleri engellendiğinde öfke nöbetleri gösterir. Yaş ilerledikçe isteklerini ertelemeyi ve beklemeyi öğrenir. Her türlü saldırganlığın engellendiği ortamlar çocukta gerginlik yaratır. Saldırgan çocuk temelde güvensiz, doyumsuz ve sevilmemesine inanan çocuktur. Kendine güveni azdır. Dürtülerini kontrol etmeyi öğrenememiştir. Böyle çocukların anne-babaları, ya çok sert ve hoşgörülü, ya tutarsız davranışlar içinde ya da gerçek bir disiplin anlayışına sahip olabilmektedirler.

Nedenleri

- Anne-babanın olumsuz tutumu saldırganlıkta önemli rol oynamakla birlikte, tek neden değildir.
- Çocuğun organik olarak etkilendiği durumlarda da saldırganlık tepkisi ortaya çıkabilir. (uzun süreli hastalıklar)
- Saldırgan çocuklar engellendikleri zaman hiddet krizleri gösterebilirler. Burada anne-baba aşırı hoşgörülü olursa çocuk bu isteğinin yerine getirilmesine alışır, giderek olağan engellere karşıda saldırganlık gösterebilir.

- Bunun dışında tv programlarında saldırganlık ve şiddet sahnelerini izlemelerinin de çocuklarda saldırganlık tavırlarını artırdığı deneysel olarak saptanmıştır.
- Dıştan gelen baskı ve kısıtlamalar
- Dayak
- Temel güven gereksiniminin azlığı
- Psikolojik gereksinimlerinin doyurulmaması, ilgisizlik
- Çocuğun anne-babası ile sağlıklı bir özdeşim yapamaması
- Organik bir rahatsızlık, beyin zarı yapısı ve doğum sırasındaki beyin zedelenmeleri sonucunda da saldırganlık olabilir.

ANNE-BABAYA VE ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER:

- ❖ Anne-baba olarak çocuklara saldırgan birey örneği olmayınız. Çocuğunuzu her fırsatta saldırganca yapılan davranışların zararları ile topluma uyan davranışların yararlarını örneklerle anlatınız.
- ❖ Saldırgan davranışlar karşısında duyarlı olunuz, hoşgörülü olmayınız.
- ❖ Saldırgan davranışları dayakla cezalandırmayınız. Aksi halde çocuğunuzun düşmanlık duygularını geliştirmiş olursunuz.
- ❖ Saldırgan çocuklar mümkün olduğu kadar grup etkinliğine teşvik edilmelidirler. Görev ve sorumluluk sonucu elde edeceği başarı onun üstünlük elde etme, hâkim olma, herkese varlığını hissettirme duygularını geliştirir.
- ❖ Çocukların kavga etmeleri itişip kakışmaları ara sıra geçimsizlik ve yaramazlıkları, saldırgan çocuk olarak değerlendirilemez. Saldırgan çocuklar yaşıtları ile normal ilişkiler kuramaz ve aşırı kavgacıdırlar. Okul kurallarını çiğnerler, anne-baba, öğretmen ve arkadaşlara karşı uyumsuzdur.
- ❖ Onaylamadığınız belirli bir davranış hakkında yaşadığınız hayal kırıklığını, çocuğunuzun kötü birisi olduğunu ima etmeden ifade edin.
- ❖ Çocuğunuzun evde kendisini kontrol etmesini artırmak için etkili yollar saptayın. Ara verme çocukların çoğunda işe yarar.
- ❖ Ev dışında herhangi bir mala zarar vermişse, zararı ödemek için çocuğunuz sorumlu olmalıdır. Örneğin. Bir arkadaşının oyuncağına zarar vermişse kırdığı şeyi tekrar yerine koymak için para biriktirilmelidir. Bunun yanında özür diletmeyi de öğretmeyi unutmayın.

OKUL KORKUSU (FOBİSİ)

Okuldan korkuyor mu?
İŞTE ÇOCUĞUN
OKUL FOBİSİ
NASIL YENİLİR

Okul korkusu, kuvvetli bir endişe nedeniyle çocuğun okula gitmeyi istememesi ya da bu konuda isteksiz görünmesidir.

Okul korkusu daha ziyade çocuğun okula giderken annesinden ayrılmaya karşı verdiği bir çeşit ayrılma korkusuna bağlı olarak gelişen tepkidir.

Okul korkusunu ortaya çıkaran etkenler ne olursa olsun kaynağı genellikle anneden ayrılma korkusudur.

Çocuk birdenbire okula gitmek istemez, zorlamalar karşısında endişe duyar, panik içine girer, midesi bulanır, başı döner, ağlar, gitmemekte direnir.

Bazıları zorlamalara dayanamayıp yola çıkar, ya yarı yoldan geri döner, ya da sınıftan çıkar eve gelir.

Başlangıç bazen sinsidir Çocuk neşesizdir, uykuya dalmakta güçlük çeker, iştahı kesilir, ödevlere karşı ilgisi azdır.

Her sabah bedensel bir yakınmayla uyanır.

Başı ağrır, midesi bulanır ve bir gün okula gitmek istemediğini söyler.

Neden olarak, "öğretmenden korktuğum" ya da arkadaşının kendisini rahatsız ettiğini söyleyebilir.

Bazı çocuklar ise; tanımlayamadıkları bir korkudan söz ederler.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

❖ Okula gitmediğinden dolayı çocuğu suçlamaktan kaçının

Bu sıkıntılı durumun geçici olduğunu, bazı çocuklarda da görüldüğü ve kolaylıkla iyileştiğini anlatın.

❖ Okula gitmesi konusunda ailenin tüm fertleri olarak kararlı ve tutarlı olun.

Gitmemesi halinde sınıf içindeki grup çalışmalarında aksaklıklar olacağını anlatın.

Kararlılığınızı sözel olduğu kadar beden dilinizle de çocuğa yansıtın.

❖ Doğrudan onu üzen bir şey olup olmadığını sorun.

❖ Davranışlarındaki herhangi bir değişikliği ayırt etmeye çalışın.

Örneğin: belli bir arkadaşı hakkında artık hiç konuşmaması veya öğretmeniyle ilgili yalnızca olumsuz yorumlar yapması gibi.

❖ Sınıf Öğretmeniyle görüşün.

Ona endişelerinizi açıklayın ve öğretmenin gözlemlerini, düşüncelerini dinleyin.

Bu aynı zamanda öğretmenin dikkatinin önceden farkında olmadığı bir noktaya, çocuğunuzun mutlu olmayışına çekilmesini sağlayabilir.

❖ Düzenli olarak okula gitmesini sağlayın.

Sorun ne olursa olsun ya da sorunu çözmeniz ne kadar uzun sürerse sürsün, çocuğun okula düzenli olarak gitmesi çok önemlidir.

Her şeyin yolunda gideceği konusunda her zaman ona güven vererek, ağlayacakmış gibi görünse bile yine de onu okula götürün.

❖ Çocuğun okul korkusunu tetikleyen etken evdeki sorunlardan kaynaklanıyorsa, bu sorunların çözümüne çalışın.

Çocuk öncelikli olarak huzurlu bir aile ortamına gereksinim duyar.

Sağlıklı gelişim ve eğitim ancak böyle bir ortamda mümkün olur.

❖ Çocuğun okula bağımlı olduğu anne-babası yerine başka birinin götürmesi ya da çocuğun okul servisini kullanması işinizi kolaylaştırabilir.

HIRSIZLIK

Çocuklarda çalma alışkanlığının büyük bir bölümü, aile ve çevresinin çocuğa mülkiyetle ilgili haklara saygı gösterme konusunda gerekli kavram ve alışkanlıkları aşulamakta başarı gösterememesinden ileri gelir.

Çocuklarda mülkiyet duygusu doğuştan gelmez.

Çocuklar çevresinde gördükleri, hoşlarına giden ya da ihtiyaç duydukları eşyaları alıp kullanmaya eğilimlidirler.

Mülkiyetin anlamı, çocuğun gelişimine uygun olarak ailesi tarafından kendisine aşılanmalıdır.

Mülkiyet duygusu tam olarak 3 yaşlarında gelişir.

Bundan dolayı en geç bu yaşlardan itibaren çocuklara belirli bir miktar cep harçlığı vermek onda mülkiyet ve tutumluluk alışkanlıklarının gelişmesine yardım eder.

Bunun yanında ev içinde çocuk başkalarına ait olan eşyaları izinsiz aldığında bunun yanlış olduğu, kardeşi ya da anne-babasının bile olsa başkasına ait bir eşyanın izinsiz alınamayacağı öğretilmelidir.

Sekiz yaşından büyük çocuklarda görülen ve süreklilik arz eden çalma olayları bir uyum ve davranış bozukluğu belirtisi olarak kabul edilmektedir.

Zaten bu tür çalma olayları yalan söyleme, evden ve okuldan kaçma vb başka davranış bozukluklarıyla bir arada bulunurlar.

Çalma olayları fark edilir edilmez derhal psikolojik ve pedagojik önlem alınmalıdır.

Aileler böylesi bir sorunu "Kol kırılır yen içinde kalır." mantığıyla gizlerse okul ve başka kurumların yardımına başvuramazlarsa daha büyük bir sorunu bellemiş olurlar.

Hırsızlık Kategorileri

1-Yarar sağlamayan hırsızlıklar: Çocuklardaki karakteristik çalma biçimidir

2-Cömertlik hırsızlık: En yaygın olan hırsızlık ise gösteriş için yapılanıdır.

Arkadaşlarına bir şeyler vererek onların takdirini kazanmak için yapılır.

Okullarda kalem, defter vb. çalan çocukların bunu birçok hallerde grubundan başka birine kendisininmiş gibi veriyor.

Amacı sahip olmak değil arkadaşına yaranmaktır.

3-İhtiyaç hırsızlıkları: Yoksul, evden kaçan ya da amaçsız dolaşan çocuklarda görülen hırsızlık türleridir.

Patolojik Hırsızlıklar

- **Saldırgan Hırsızlığı:** Zarar verme amacı baskındır. Anti-sosyal kişilik bozukluğu olan bireyler tarafından yapılır. Otoriter anne-baba ya da öğretmene, eziyet eden kimselere karşı intikam alma duygusu altında yapılan, gücü yetmeyecekse en çok sevdiği şeylerden onu mahrum etmek için yapılan hırsızlıktır. Burada amaç, sadece öğ almaktır.
- **Tepkisel hırsızlık:** Çalma eylemi düşünülmezsizin bir plan yapılmaksızın gerçekleşir. Bu tür hırsızlıkların bir kısmı anlık bir kontrolsüzlükten kaynaklanır. Tekrar etmiyorsa büyük bir sorun değildir. Bir kısmı ise süreklilik gösterir ki bu bir psikolojik bozukluk belirtisidir.
- **Zevk Hırsızlığı:** Çalma zevki her şeyden önce gelir. Bu tür hırsızlıklar ergenlerde ve çete suçlarında görülür. Tehlike ve korkuyu yenme duygusundan kaynaklanan maceraperestçe bir zevktir. Çocuk ve gençlerde bu gereksinimler de doyurulmalıdır. Bu istekler yararlı boş zaman etkinlikleriyle giderilir ve bir enerji boşalımı sağlanırsa zevk hırsızlıklarının sona ermesi olasıdır.

- **Telafi Hırsızlıkları:** Aşağılık duygusu olanlarda, çekingen ve duygusal kişilik yapısında olanlarda görülür.

Buradan sevgi ve onay eksikliği telafi edilir.

Bu tür hırsızlık olaylarında aile dışarıdan (okul-hastane)yardım almalıdır.

- **Kriminal Hırsızlık:** Genellikle ailelerin hırsızlığa teşvik ettiği çocuklarda görülür.

ÖNERİLER

- ❖ Öncelikle çocuğun temel ihtiyaçları karşılanmalı, çocuk psikolojik olarak doyurulmalıdır.
- ❖ Davranışlarla çocuğa örnek olunmalı, davranışının onaylanmadığı açıkça belirtilmelidir.
- ❖ Çocuk davranışının olumsuz sonuçlarına katlanmalıdır. Çaldığı şeyin bedelini kendisi ödemeli, özür dilemelidir.
- ❖ Çalma olayı yineleniyorsa, yaşlılarıyla ilişkisini onlardan bir şey alma yoluyla ile kuruyorsa mutlaka uzmana başvurulmalıdır.

EVDEN KAÇMA

Evden kaçma, çocuklarda görülen davranış bozukluklarından biridir.

Filmler, kitaplar ve televizyon tarafından sanki daha iyi bir hayat tarzını yakalamak amacıyla öne çıkartılarak işlenmektedir.

Kaçan çocuklar sadece arkalarında endişeli anne-babalar bırakmamakta, aynı zamanda AIDS, uyuşturucu, fuhuş, açlık, şiddet dolu bir dünyaya adım atmaktadır.

Evden kaçan ve polis kayıtlarına "kayıp" olarak geçen çocukların yaşları genellikle 13 ile 15 arasındadır.

Bununla birlikte daha küçük yaştaki çocuklar da bazen evden kaçmakta veya kaçmaya zorlanmaktadır.

Nedenleri

- Genellikle çocuk acımasızca cezalandırılmaktan korktuğu için, alkol, fiziksel istismar, cinsel istismar ve anne-baba ilişkilerindeki sorunlardan bunaldığı için evden kaçma ihtiyacı duyar.
- Bazen de anne-babasına ayak bağı olduğunu hisseder ve onları rahat bırakmak için, belki de cezalandırmak için evden kaçar.

- Bazı çocuklar da, sadece iyi vakit geçirmek, heyecan aramak gibi basit nedenlerle de evden kaçabilirler. Evden kaçan bazı çocuklarsa pek arkadaşı olmayan, evde de ilgi görmeyen yalnız çocuklardır. Dışarıda bir yerlerde daha iyi bir hayat olacağı düşüncesini taşırlar.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Eğer çocuğunuz kaçma tehdidinde bulunursa, onunla konuşun. Yaşadığı problemler hakkında sorular sorun. Aynı zamanda bu tehditlerin bazen size gözdağı vermek için sarf ettiğini unutmayın. Belki çocuğunuz sorumluluktan, sıkıcı işlerden kaçmayı amaçlamaktadır. Sizin kendinizi suçlu hissetmenizi istiyor olabilir.
 - ❖ İlişkinizin çıkmaza girdiği bu durumda çocuk tek çözümün anne-babasını evden kaçmakla tehdit edip incitmek olduğunu düşünebilir.
 - ❖ Çocuğunuzun bu düşüncelerine karşı sorumluluklarınızın farkında olun ve duygularınızı kontrol altına alın.
 - ❖ Çocuğunuzun tehditleri, çocuk-anne-baba çatışmasında dengeleri tersine çevirerek anne-babayı daha yumuşak, daha anlayışlı bir hale getirme çabası olarak algılanabilir.
 - ❖ Çocuk evden gideceğini söylüyorsa, anne-babaların nasıl davranacakları konusunda bir karara varması gerekir. Eğer daha önce hiç kaçmamışsa, bu ciddi bir tehdit olmayabilir; fakat kaçma tehdidinde odaklanan anne-babalar olayın altında yatan asıl nedenleri ve ihtiyaçları tespit etmelidir.
 - ❖ Evden kaçan çocuklar genelde bir arkadaşlarının veya bir akrabalarının yanında geceyi geçirmeyi tercih ederler.
 - ❖ Çocuk bulunduktan veya döndükten sonra, onu kaçırmaya yönelten nedenleri acilen araştırınız. Evde veya okulda karşılaştığı baskılar nelerdir? Onu mutsuz eden veya korkutan neydi? Bu soruların yanıtlarıyla yüzleşmek ve sorunları çözmek zorundasınız. Aksi takdirde evden kaçma yinelenebilir. Kötü bir deneyim olmasına rağmen, bu soruların yanıtlarını tartıştığınız takdirde siz ve çocuğunuz olumlu sonuçlar elde edebilirsiniz.
- Ne Zaman Uzmanla Başvurulmalı?**
- Evden kaçan veya evden kaçma tehdidini yineleyen çocukların mutlaka bir çocuk psikoloğuna gösterilmesi gerekir. Okul çağına gelmiş çocuğun evi terk etmesi ciddi bir sorundur. Evden kaçmanın nedenleri genel olarak karışıktır.

Bu nedenle hem dış etkenlerin hem de kişiye ait içsel sıkıntıların enine boyuna araştırılması gerekir. Krizler çözülmeli ve ailenin iletişim kanalları yeniden açılmalıdır. Evden kaçma isteği bir yardım çağırısıdır ve altında yatan nedenler mutlaka araştırılmalıdır. Tedavi genelde zaman alır.

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

Yazılı ya da sözlü dili anlamak ya da kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde yada birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma-yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma yada matematiksel işlemleri yapmada yetersizlik nedeniyle, bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde etkilenmesi durumudur. Öğrenme güçlüğü diğer problem gruplarından ayıran özellik; görme-ışitme kusuruna, düşük zekâ geriliğine, duygusal bir bozukluğa dayalı olmaması ya da nörolojik bir hastalığa bağlı olmamasıdır. "Öğrenme güçlüğü" eğitimsel bir terimdir. "Öğrenme bozukluğu" ise tıbbi ve tedavi amaçlı bir terimdir. Dolayısıyla öğrenme güçlüğü terimi kullanılmalıdır. "Özel Öğrenme Güçlüğü" çok geniş bir yelpazeyi içermektedir.

ANNE-BABA NE YAPABİLİR?

- Çocuğunuzun okuldaki başarısıyla ilgili kuşularınız varsa öncelikle öğretmeniyle konuşun. Ortak bir çalışma planı geliştirin. Bu amaçla uzman bir çocuk psikoloğundan profesyonel yardım alabilirsiniz. Belirli sorunlarda çocuğunuza nasıl yardım edebileceğiniz konusunda bazı tavsiyeler:
- ❖ Harfleri ters yazıyorsa; okul eşyalarının yanı sıra taşıyabileceği büyük bir kart üzerine alfabedeki harfleri yazın. Bir harfi nasıl yazacağından emin olmadığı zaman bu kartı kullanabilir. Eğer sayılar konusunda da aynı güçlüğü çekiyorsa rakamları da böyle bir karta yazabilirsiniz. (Harfleri ters yazmak yedi yaşına kadar normaldir.)

- ❖ Doğru heceleme ile yazmakta zorlanıyorsa yazma listesini beş sözcüklü gruplara bölün ve her gün bir grubu çalışın.
Örneğin: Önce kelimeleri ezberletin, bunları aklından yazsın sonra siz hatalarını düzelttikten sonra yeniden yazsın.
Heceleyerek yazmakta çok zorlanıyorsa, o zaman heceleme yerine ezberlemesini sağlayın.
- ❖ Matematik problemlerinde zorlanıyorsa, her gün (1-3 sınıflar için 15 dakika, 4-5 sınıflar için 30 dakika) yukarıdaki matematik çalışın.
Eski konuları gözden geçirin, daha sonra yenilerine geçin.
Bu çalışmalarını çocuğunuz aşırı zorlanıp duygusal bir kırıklık yaşamadan önce bitirmeye dikkat edin.
- ❖ Okumayı öğrenmekte güçlük çekiyorsa; 5-6 sınıfa kadar her gün evde ona bir şeyler okuyun.
Çocuğunuz 4. sınıfta veya daha büyükse, fen ve sosyal bilgiler gibi dersler için yaptığı ödevleri ona yüksek sesle okuyun ve ardından ondan kendi kendine okumasını isteyin.
Çocuk okuma problemine rağmen, sınıfındaki arkadaşlarından geri kalmamayı başarabilir.
- ❖ Öğretmenle çalışırken, öncelikle evde ve okulda yapılan çalışmalarını karşılaştırarak, çocuğunuzun yaptığı hatalarda belli bir benzerlik olup olmadığına bakmalısınız.
Örneğin; evde sizinle birlikte çalıştığı anda mı, okulda tek başına çalışırken mi, yoksa bir grup çalışmasında mı daha iyi sonuç alıyor?
Hangi ortamda daha iyi öğrendiğini bilmek, öğretmenin ve sizin onun öğrenme biçimini daha iyi anlamasını sağlayacaktır.
- ❖ Öğrenme güçlüğü olan bir çocuğunuz, bu tür zorluğu olmayan çocuklara göre daha fazla duygusal kırıklık yaşayacağını unutmayın.
- ❖ Okulda öğrenme güçlüğü çeken çocukların çoğunda özgüven sorunları vardır.
Eğitim konusunda baskı yapan anne-baba farkına varmadan çocuğunuzun özgüvenine zarar verir.
- ❖ Hangi programı kullanırsanız kullanın, harcadığı çaba için de çocuğunuzun ödüllendirin, yüreklendirin.
Çocuğunuzun ısrarlı ve sebatkâr olmayı öğrenmesi de çok önemlidir, zor bir problemi uğraşıp çabalarsa öğrenebilir.
Çaba göstererek başarıya ulaşma örnekleri yaşamadığı takdirde, öğrenilmiş çaresizlik içinde ne yaparsa yapsın öğrenemeyeceğini düşünmeye başlayabilir.
Çabaları hiç ödüllendirilmezse ve hiç başarıya ulaşmazsa motivasyonunu kaybedebilir.
Oysa öğrenme güçlüğü olan bir çocuğunuzun motive olması çok önemlidir, çünkü; böyle bir sorunu olmayan çocuktan daha fazla çaba harcaması gerekir.

- ❖ Çocuk için yapılacak bir başka etkinlik de onu, spor, müzik ya da sanat gibi kolay başarı gösterebileceği eğlenceli alanlara yönlendirmektir.
Ancak bunları yüksek notlar ya da bitmiş ödevler için ödül olarak kullanmayın, öğrenme güçlüğü olan bir çocuk, derslerin dışındaki alanlarda da kendisini iyi hissetmek ihtiyacı vardır.

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB)

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu, bireyin yaş ve gelişim düzeyine uygun olmayan aşırı hareketlilik, istekleri erteleyememe ve dikkat sorunları ile kendini gösteren psikiyatrik bir bozukluktur.

Hiperaktif çocuklar gereğinden fazla hareketlidirler, düşünmeden davranırlar ve dikkatlerini (ilgilerini çekmeyen konularda) birkaç dakikadan fazla yoğunlaştıramazlar.

Hiperaktivite okul çağındaki çocukların % 3-5' inde bulunan ve erkek çocuklarda daha fazla rastlanan bir problemdir.

Hiperaktivite aile içinde olduğu kadar çocuğunuzun kendisi içinde büyük bir stres kaynağıdır.

Hiperaktif çocuklar genellikle davranışlarının dikkat dağıtıcı ve rahatsız edici olduğunu bilirler, fakat bu konuda ellerinden bir şey gelmez.

Anne babaların bunu anlamaları ve çocuklarına sevgi ve destek vermeleri gerekir.

Anne babalar hiperaktivitenin getirdiği zorlukları aşabilmek için çocuklarının doktoru, öğretmenleri ve danışmanlarıyla işbirliği yapmalıdırlar.

Çocuklarda Dikkat Eksikliği ve Aşırı Hareketlilik

Bozukluğunun Belirtileri

Hiperaktivite Ön Plandaysa:

- Yerinde duramaz,
- Oturması gerektiği halde oturamaz,
- Yerli yersiz koşup tırmanır,
- Çok konuşur,
- Sessiz sakin oyun oynamakta güçlük çeker,
- Her zaman bir şeyle uğraşır,
- Cevapları ağızından çıkarır,
- Sırasını beklemekte zorlanır,

- Olaylara veya konuşmalara müdahale eder veya yarıda keser.

Dikkat Eksikliği Ön Plandaysa:

- Yönergeleri başından sonuna takip edemez,
- Dikkatini yaptığı işe veya oyununa vermekte zorlanır,
- Evde veya okulda yapacağı işler ve aktiviteler için gerekli malzemeleri kaybeder.
- Detayları gözden geçirir,
- Düzensiz gözükür,
- Uzun süre zihinsel çaba gerektiren işleri yapmakta zorlanır,
- Unutkandır,
- İlgisi kolayca başka yönlere kayar.

Hiperaktiviteye neler sebep olur?

Hiperaktivitenin sebepleri tam olarak anlaşılammıştır.

Bazı araştırmalar aşağıdaki sebepler üzerinde durmaktadır.

- Hiperaktif çocukların beyinlerinde mesaj alışverişini gerçekleştiren kimyasal maddelerde bir sorun vardır.
- Anne-babadan birinde veya her ikisinde de hiperaktivite belirtilerine rastlanabilir.
- Hiperaktivitede çocukluk çağı hastalıklarından sonra görülebilir.
- Gelişimsel sorunlar hiperaktivite ile bağlantılı olabilir.
- Beyin dokusundaki doğumsal ya da sonradan olma zedelenmeler hiperaktiviteye neden olabilir.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Çocuğun yapmaması gereken davranışı söylemekten çok, yapılması gereken davranışı söyleyin ve yapın. Nasıl davranması gerektiği konusunda model olun.
- ❖ Kendi başına giyinmek, kapıyı yavaşça kapatmak gibi küçük davranışları yaptığı zaman bile çocuğunuzu ödüllendirin.(küçük yaşlarda) Övgüyle, olumlu sözcüklerle gülümseyerek, başını okşayarak ödüllendirin.
- ❖ Sarılarak, dokunarak, okşayarak onu sevin. Birlikte oynadığınız bazı oyunları, fiziksel temas gerektirenlerden seçebilirsiniz. Talimat verirken, ilk önce çocuğunuzun dikkatini çekin. Gözlerinin içine bakın. Sonra ne istediğinizi açık ve sakin bir ses tonuyla söyleyin. Ondan talimatı size tekrarlamasını isteyin.
- ❖ Basit ve kısa talimatlar vermeye çalışın.
- ❖ Dikkatini yoğunlaştıracak oyunlar oynayın. Örneğin; aile albümünüzü birlikte inceleyin. Bir fotoğrafa uzun süre bakmasını sağlayın.

Daha sonra bu fotoğrafı kapatıp, ona bu fotoğrafla ilgili sorular sorun.

- ❖ Çocuğunuzun nelere ilgi duyduğunuzu araştırın, onların bir listesini yapın. İlgi duyduğu konularla akademik konuları birleştirin.
- ❖ Bir şeyler paylaşmak için çocuklarınıza zaman ayırın ve onlarla birlikte hikâye okuyun.
- ❖ Çocuğunuza uygun zamanlarda evde yapabileceği işler konusunda sorumluluklar verin.
- ❖ DEHB'li olan çocukları susturmak ya da sakinleştirmek için tutamayacağınız sözler verimeyin. Söz verecekseniz, mutlaka yapabileceğiniz şeyler için söz verin.
- ❖ Çocuğunuz sadece iyi not aldığında değil, ödevlerini yapmaya gayret ettiğinde de ödüllendirin.
- ❖ Olumlu davranışların ardından daha fazla ödül verin.
- ❖ Problemi önceden fark edin ve önlem alın. Çocuğunuz için sıkıntı olabilecek zamanları tahmin ederek uygun olmayan davranışı engelleyebilirsiniz.

İÇE DÖNÜKLÜK

Çocuğun çevresindeki insanlarla ilişkisi hem çok sınırlı hem de bozuktur.

Bu çocuklar çevresindeki etkinliklere katılmaksızın sessizce izlemeyi tercih ederler.

İçe Dönüklük belirtileri

- Çevre tarafından fark edilemeyen çekingenlik
- Kendi iç enerjisini kullanmada zorluk yaşanması
- Arkadaş edinememe,
- Okuldaki derslerde başarısızlık,
- Oyunlara katılmama,
- İstek ve ihtiyaçlarını ifade edememe,
- Grup etkinliklerine katılmama,
- Grup içinde bir köşede yalnız başına durma.

Nedenleri:

- Hatalı anne-baba tutumları. Çocuğun en ufak hatasını büyütüp zorlamak, ayıplamak ve cezalandırmak
- Çocuklara yapılan hatalı telkinler, 'İyi çocuk sessiz olur, uslu çocuk sevilir' gibi.
- Çocuğa öz güvenini kazandıracak olan ortamları ve olayları engellemek, 'sokağa çıkarsan dilenciler seni kaçırr. 'gibi.

- Çocuğun sosyal yaşantısının sınırlı olması ya da hiç olmaması

Neler Yapılmalıdır?

- ❖ Çocuklar ile ilgilenmek ve sosyalleşmelerini sağlamamız gerekir.

Yavaş yavaş bağımsız davranmaya alıştırmalıdır.

- ❖ Başarabileceği türden ufak işleri kendi kendine yapmayı öğretmeliyiz.

Kendi kendine bakmayı, iş görmeyi öğrenmezse okula başladığı zaman zorluk çeker.

- ❖ Atak davrandığı görülünce, ödüllendirip teşvik edilmelidir.

- ❖ İçeride olan çocuklara kaybettikleri ya da hiçbir zaman tanışmadıkları özgüvenleri verilmelidir.

- ❖ Çocuğa hayatın yaşamaya değer olduğu gösterilmelidir.

Eğer bir şok geçirmişse, hayata yeniden bağlanmanın yolları aranmalıdır.

- ❖ Suçluluk duyguları törpülenmeli, grup içi etkinliklere yönlendirilmelidir.

- ❖ Sık sık, sevildikleri ve değerli oldukları hissettirilmelidir.

- ❖ Sorunlarına olumlu yaklaşılmalı, sıkıntıları paylaşılmalı ve uygun çözüm önerileri sunulmalıdır.

- ❖ Yalnız bırakmamalı ve etkin iletişimi kurulmalıdır.

- ❖ Bu çocuklar kendi haklarını arayamazlar.

Kimi zaman bundan utanır.

Kendinde cesaret bulamaz veya buna gerek duymazlar.

Bu konularda desteklenmeli ve iyi örnek olunmalıdır.

ALTINI ISLATMA

Çocuklarda sıklıkla görülen bir uyum bozukluğudur. Çocuklar genellikle mesane kontrolünü öğrenmeye kadar,(2-3 yaşlarına kadar) geceleri altlarını ıslatırlar. Gündüzleri kontrol edebilme yeteneği 2 yaş dolaylarında, gece kontrolü ise 3,5-4,5 yaşları arasında kazanılır.

İdrar ve dışkı kontrolünün kazanıldığı 4 yaşından sonra en azından haftada bir kez altını ıslatan bir çocuğun üzerinde durmak gerekir.

Alt ıslatma aşığıdaki şekillerde görülür:

- Sadece geceleri alt ıslatma(% 70-80)

- Sadece gündüzleri az miktarda alt ıslatma(% 5)
- Gündüz ve geceleri alt ıslatma (% 25)
- Sürekli altını ıslatma.
- Uzun süre kuru kalma döneminden sonra (1-2 yıl aradan sonra)tekrar alt ıslatmaların başlaması.

Alt ıslatmanın nedenleri

- Genetik nedenler (böbrek ya da boşaltım sistemi hastalıkları).
- Temizlik alıştırmalarına çok erken başlama.
- Sabırsız ve katı temizlik eğitimi
- Aile içi ilişkilerde bozukluk
- Genetik nedenler (Gece yatak ıslatmanın aileden gelmesi gibi).
- Yeni bir kardeşin dünyaya gelmesi, anne-baba ayrılığı, okul, ev değişimi, okulda, evde aşırı baskılar.
- Alt ıslatma sorununun ortaya çıkardığı psikik baskılar.
- Uyku derinliği.

Neler Yapılmalıdır?

- ❖ Öncelikle çocuğun hangi durumlarda altını ıslattığı anlaşılmalıdır.
- ❖ Psikolojik ya da sosyal bir problemi varsa gerekli olan psikolojik yardımın alınması sağlanmalıdır.
- ❖ Yapılan konuşmalarla çocukta ve ailede suçluluk hissi azaltılmaya çalışılmalıdır.
- ❖ Tedavi imkânları anlatılarak aileyle işbirliği dağlanmalı.

Sadece Gündüzleri Alt ıslatmada;

- ❖ Temizlik gelişimi ulaşılabilir adımlara bölünür.
- ❖ Önce saatte bir tuvalete gidilir. Yavaş yavaş süre uzatılır.
- ❖ Bir takvim tutulur.

Kuru kaldığı her gün için bir güneş, ıslattığı günler için yağmur resmi çizdirilir.

Güneş resmi çizdikçe ödüllendirilir.

- ❖ Her aşamada çocuğa küçük ödüller verin(maddi-manevi).

Çocuğa, ulaşılacak hedefler için büyük sözler verilmez.

Sadece Geceleri Alt ıslatmada;

- ❖ İçecek miktarı asla kısıtlanmaz.
- ❖ Çocukta yatmadan önce uyandırma ve tuvalete gitme konusunda anlaşılır.
- ❖ Kuru kalmalar ve kendiliğinden tuvalete gitmeler, çocuk tarafından not edilir.
- ❖ Tuvalete saklanan küçük hediyelerle çocuk özendirilir.
- ❖ Büyük çocuklarda bu önlemlerle sonuç alınamıyorsa, bir uyandırma aleti kullanılır.

DIŞKI KAÇIRMA

Altını ıslatmaya nazaran daha az rastlanan, genellikle erkek çocuklarında görülen bir bozukluktur.

İki tür dışkı kaçırma bozukluğu vardır.

Birinci türde, çocuğun yaşının (2-3) gelip geçmesine rağmen hala dışkısını tutmayı öğrenememiştir.

İkinci türde ise; en az bir yıl dışkısını tutmayı öğrenmesine rağmen sonradan tutamayan çocuklarda görülür.

Nedenleri

- Birinci tür dışkı kaçırma daha çok yetersiz ve gevşek bir tuvalet eğitimi nedeniyle çocuğa dışkı tutma alışkanlığı kazandırılmamıştır.

- İkinci tür dışkı kaçırmanın ortaya çıkışında, genellikle yeni bir kardeşin doğumu, anneden ayrılık, korkutucu olaylar, hastaneye yatış, anaokuluna gidiş gibi tedirgin edici durumlar etkili olur.

Bu çocukların annelerinin temizlik ve titizliğe önem verişleri ve cezalandırıcı tutumları özellikle belirgindir.

- Tuvalet eğitimine erken başlanılan çocuklarda dışkı kaçırma görülebilmektedir.

Çünkü yeterli kas gelişimi olmadığı için, çocuk bu durumu engelleyemez.

Dışkısını Tutamayan Çocukların Özellikleri

- Dışkılarını tutamayan çocuklarda pek çok uyumsuzluk belirtileri gözlemlenir.

Bunlar genellikle yaşlarından küçük davranan çocuklardır.

Çevreye ve okula uyumları yetersiz, arkadaş ilişkileri kısıtlı ya da bozuktur. Bağımlı ve inatçıdırlar.

Açıktan saldırgan olamaz, ama tepkilerini dolaylı yoldan gösterirler.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Dışkısını tutamayan bir çocukta, her şeyden önce gereksiz baskıların kaldırılması, aşırı titiz bir tutumdan vazgeçilmesi gerekir.

- ❖ Bu duruma sert tepki göstermek, sorunu artırır ve bir kısır döngüye neden olur.

Bununla birlikte, ilk evrelerde sadece sorunun kaynağındaki fiziksel nedeni tedavi etmek yeterli olabilir.

- ❖ Dışkı kaçırma, çocuğu utandıran, benlik saygısını zedeleyen, sosyal yaşamını, arkadaş ve aile ilişkilerini bozan bir belirti olduğundan tedavi büyük önem taşır.

- ❖ Ceza ve dayığı bırakarak, kesin bir tutumla çocuğun günde 3-4 kez belirli aralarda tuvalete oturması sağlanmalıdır.

- ❖ Bir hafta on günlük takvim tutup, her günkü oturumu not etmeli ve tekrar etmesi istenir.

Dışkısını tutabildiği günlerin sayısı artmışsa, uygun biçimlerde ödüllendirilir.

Bu yolla, eğer annenin tutumu çok katı değilse, kısa sürede dışkılama düzeni sağlanabilir.

Aile ilişkilerin çok bozuk olduğu durumlarda ailenin çocuk ruh sağlığı bölümüne başvurmaları gerekir.

PARMAK EMME

Bebeklerin çoğu başparmaklarını emerler.

Zararsız bir davranış olan parmak emmeye bebeklerin tümünde rastlamak mümkündür.

Normal çocuklarda herhangi bir psiko-patolojik etken olmaksızın 3-4 yaşlarına kadar görülen bir olgudur.

Nedenleri

- Yeni doğan bebekler, parmak emmeyi daha anne karnında öğrenir.

Doğuştan sahip oldukları en güçlü reflekslerden biridir.

Bazı bebekler yeni dişlerin çıkmasıyla, bazıları da zorlukla karşılaştıklarında utanma ve sıkılma belirtisi olarak parmaklarını emerler.

- İlk bir yaş içinde bebeklik döneminde çocuk doğal olarak parmak emebilir.

Daha çok başparmağını hatta bazen ayak parmağını emebilir.

Bu davranışın, çevreyi tanıma ve keşfetme ihtiyacından doğduğu kabul edilebilir.

- Ayrıca parmak emmenin uykuyla sıkı bir ilgisi vardır. Birçok çocuk parmaklarını uykulu oldukları ve uykuya daldıkları zaman emerler.

2 yaşındaki çocukların bir kısmı uykuya dalarken parmaklarını ağızlarına almak için direnirler.

3 yaşında bu alışkanlık kendiliğinden kaybolabilir.

- Ani bir korku, anne-babanın ayrılması, sevilen birinin hastalanması ya da ölüm gibi olaylar.
- Ailedeki huzursuzluk sonucu çocuğa yeterli ilgi gösterilmemesi
- Çocuğun, yeni bir kardeşin doğmasıyla kaybettiğini düşündüğü ilgiyi yeniden kazanma isteği.
- Uzun süreli ayrılıklar nedeniyle evden uzak kalan anne ya da babasının artık kendisini sevmediği duygusu.
- Parmak emme bebeklik döneminde ,memeden erken kesilme, biberon ve yalancı meme kullanmama sonucu emme güdüsünün yeterince tatmin olmamasıyla oluşabilir.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Bu alışkanlık çocuğa rahatlama ve güven sağladığı için başlangıçta anne-babalar parmak emmeyi görmezden gelmeli ve çocuğu kendiliğinden bırakmasını beklemelidir.
18.ayda yoğunlaşan parmak emmenin 4 yaşına doğru kaybolması beklenir.
- ❖ Bu dönemde baskıcı ve ısrarcı olmak, çocuğun ilgisini bu konuya odaklamak, davranışın pekişmesine neden olabilir.
- ❖ Ailenin çocuğun parmak emme davranışını evde sürekli konuşarak gergin bir havaya neden olması, çocukta bu davranışın yok olmasını engellemediği gibi çocukta tik, tırnak yeme, kekemelik gibi başka birtakım sorunların da ortaya çıkmasına neden olabilir.
- ❖ Çocuğu, okul çağına gelmesine rağmen parmağını emdiği için suçlamak ve cezalandırmak çocuğun kendine güvenini azaltabilir.
Bu yüzden aile çocuğu suçluluk duygusuna itmeden, gerekli açıklamaları yaparak, onu rahatlatmalıdır.
- ❖ Çocuk yaşı nedeniyle sözlü açıklamaları anlamıyor, anlasa da davranışa devam ediyorsa, parmağını emdiğinde dikkati başka şeylere çekilerek, unutturmaya çalışılmalıdır.
(Eline oyuncak verme, başka bir faaliyete yöneltme, şarkı ya da tekerleme söyleme gibi.)
- ❖ Uykuya geçerken parmak emiyorsa, uyuduktan sonra eli ağzından çekilebilir.
Çünkü çocuğun parmağını emerek uyumaya devam etmesi, alışkanlığın yerleşmesini kolaylaştırır.
- ❖ Elini bağlama veya acı sürme gibi yaptırımlar durumu daha da güçleştireceği için bu tür davranışlardan kaçınılmalıdır.

TIRNAK YEME

Çocukların % 35'inde tırnak yeme davranışı görülür. Bu oran erken ergenlik çağına kadar sürer. Ergenlik çağına kadar tırnak yiyen çocukların sayısı % 40-45'e yükselir. Yani ergenlik çağına kadar çocukların hemen hemen yarısı tırnak yeme davranışı gösterir.

Nedenleri

- Güvensizlik,
 - Aile içinde aşırı baskı ve otoriter bir eğitimin uygulanması,
 - Kiskançlık,
 - Öğrencinin sürekli azarlanarak eleştirilmesi,
 - Yeterli ilgi ve sevgi göstermeme,
 - Sıkıntı ve gerginlik başlıca nedenlerdir.
- Anne-babanın yaşantısı da önemli bir etkidir. Anne-baba geçimsizlikleri, kavgaları, ailedeki sorunlar çocuklarda tırnak yeme gibi davranışlara neden olur.
- Bunun yanı sıra anne-babanın aşırı kaygılı olması, çocuğu aşırı derecede koruyup kollaması, çocuklar arasında ayırım yapması kiskançlığa neden olur. Bu da kendini tırnak yeme olarak gösterir.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Çocuğu azarlamak, korkutmak, ona ceza vermek gibi zorlayıcı yöntemlerin uygulanması yararlı olmamaktır. Hatta kimi zaman daha ağır duygusal problemlerin çıkmasına neden olabilir.
- ❖ Çocukları korku ve kaygı yaratacak durumlardan uzak tutmak gerekir.
Kaygı ve korku verici televizyon programlarını izlemeleri, şiddet ortamlarında bulunmaları çocuğu heyecanlandıracağı için sakıncalıdır.
- ❖ Parmak ve tırnağa acı fakat zararsız bir sıvı sürülebilir. Bu hem hatırlatıcı hem de tırnağını ağzına götürdüğü zaman acı ile birleştiğinde terk etmeye yardımcı olabilir.
- ❖ Çocukları başarılarından dolayı ödüllendirmek, bazı durumlarda yarar sağlayabilir.
Ancak bunun kısıtlı ve uygun şekilde kullanılması gerekir.

Aksi takdirde çocuk yeni ödül almak için bunu kullanabilir.

- ❖ Tırnak derin kesilebilir.
- ❖ Tırnak yemenin ve ısırmanın çok kötü bir alışkanlık olmadığı ve bunu isteyenlerin kolaylıkla terk edebilecekleri anlatılmalıdır.

Çocuk buna inandırıldığı zaman bu alışkanlığından vazgeçmek için çaba harcayacaktır.

TİKLER

İstemli çalışan çizgili beden kaslarında istem dışı ortaya çıkan aralıklı kasılmalardır.

Bu kasılmalar bir kas ve odak grubunda olabileceği gibi bir kaç kas ve odak grubunda da olabilir. Genellikle 6 yaşından sonra fazla görülmeye başlar. En çok 8-12 yaşlarında rastlanır.

Okul öncesinde göz kırpması gibi basit tikler görülebilir. Tiklerin çoğu ergenlik çağına kaybolur.

En fazla yüz ve boyunda tikler görülür.

Tikler genellikle aşağıdaki yerlerde ve şekillerde görülür:

- Göz kapaklarının fazla açılıp kapanması
- Göz kırpmaları ile yüz yanak kaslarında oluşan tikler. Göz kırpması en sık görülen tiktir. Çünkü her tür tehlikeden sakınmak için göz kırılır.
- Baş oynatma (yaşanmış bir olayı göstermemek için bilinçsiz bir takılma tepkisi olarak yorumlanır.)
- Boyun kaslarında oluşan tikler
- Sinirsel kökten gelen öksürmeler şeklinde oluşan tikler
- Gerekmediği halde burun çekme, üst dudakla birlikte yapılan tikler
- Yutma ya da yutar gibi hareket etme
- Boğaz temizler gibi hıçkırma, boğazı temizlemeye zorlanma
- Omuz silkme, parmak çılatma, dizini veya ayaklarını sallama
- Sıkı sık gözleri alışılmamış şekilde ayırma
- Kolları sıvama
- Kulakları oynatma, kaşları sık sık kaldırıp indirme

Tik Bozukluğuna Yakalanan Kişilerin Özellikleri

- Açık ve belirgin bir biçimde huzursuzluk gösterirler.
- Fazla hassas ve duyarlıdırlar, alışkanlıkları fazladır.

- Kendini oldukça iyi bilen kişilerdir.
- Şımarık ve kaprisli olabilirler.
- Fazla heyecanlıdırlar, kolayca kızıp bozulurlar.
- Kolayca yorgunluk ve yılgınlık gösterebilirler.

ALINABİLECEK ÖNLEMLER

❖ Tik ortaya çıkan çocuklarda tike bağlı kaygıyı arttırmamak için öğrencinin dikkati o yöne çekilmemeye çalışılmalıdır.

❖ İlaç tedavisi mümkün olabilir ancak tiklerin tamamen geçip geçmeyeceği ilerleyen süreç içerisinde belli olmaktadır.

❖ Eşlik eden başka psikiyatrik durumların olup olmadığı kontrol edilmelidir.

❖ Aileye gereken danışmanlığın yapılması önemlidir.

❖ Çocuğa sağlanacak psikososyal destek ile birlikte aileye gerekli önerilerin sunulması tiklerin kalıcı olup olamaması açısından önemlidir.

KEKEMELİK

Kekemelik, konuşurken kişinin konuşmaya başlayamama, irkilme, duraklama, belli sesleri uzatma, tekrar etme, bunların yanında birtakım el, kol, yüz ve vücut hareketleriyle konuşmanın sapma göstermesi biçiminde ortaya çıkar.

Kekemeliğin kimi yerlerde 7 yaşından önce genellikle 3-5 yaşları, kimi yerlerde ise 12 yaşından önce 2-7 yaşları arasında görüldüğü belirtilmektedir.

Belli bir yaşa kadar düzgün ve akıcı konuşan çocuk yavaş yavaş ya da birden tutulur.

Önceleri belli sözcüklerde, daha sonra her sözcükte takılabilir.

İlk heceleri çıkarmakta güçlük çeker, sözü uzatır, sıkılır, bunalır, kızarır, el-kol veya baş oynatarak konuşmaya uğraşır.

Kekemeliğin şiddeti, kişinin içinde bulunduğu duruma göre değişir.

Psikolojik streslerin yoğun olduğu (sınav, çekinilen kişilerle konuşma zorunluluğu, korku, endişe vb. duygular...) durumlarda artar.

Kekemelikte çok şaşırtıcı değişme ve dalgalanmalar olabilir.

Kimi çocuk okulda veya büyüklerin yanında kekeler, kimi çocuk sadece gergin ve tedirgin olduğu zamanlarda takılır. Kimi kekemeler şarkı söylerken, şiir okurken, fısıltıyla konuşurken, kendi kendine ya da bir iş yaparken konuştuğunda, sportif etkinlikler sırasında gece karanlıkta konuşurken kekelemeden konuşabilir.

Nedenleri:

1- Travmatik yaşantılar ve korkular

- Yangın, deprem gibi olaylar,
- Tüp patlaması, bina çökmesi gibi olaylar,
- Trafik kazaları,
- Hastalık ve ameliyatlar,
- Bir kavgaya tanık olma,
- Hayvandan korkma,
- Sesle korkutma.

2- Aile İçi Sorunlar

- Evdeki kavgalar ve huzursuzluklar,
- Çocuğa uygulanan şiddet,
- Anne baba arasındaki şiddet,

3- Kayıp ve Ayrılık

- Ölüm nedeniyle aileden birinin kaybı,
- Boşanma nedeniyle anne babadan ayrılma,
- Beklenmedik seyahatler nedeniyle ayrılma,

4- Hatalı Anne Baba Tutumları

- Baskıcı, aşırı disiplinli aile tutumları,
- Aşırı koruyucu aile tutumları,
- Alaycı, aşağılayıcı aile tutumları,

ANNE BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Çocuk konuşurken konuşması düzeltilmemelidir.
- ❖ Çocuğun akıcı olmayan konuşmasına dikkat çekmemeli ve konuşması eleştirilmemelidir.
- ❖ Çocuğun konuşma bozukluğuna üzülmemek, " Onun konuşma şekli şimdilik böyle" diye düşünmek gerekir.
- ❖ Konuşmasını dinlerken sabırlı olunmalı, sinirli davranılmamalı ve başka şeylerle ilgilenilmemelidir.
- ❖ Konuşmasıyla alay edilmemeli, çocuk küçümsenmemelidir.
- ❖ Konuşması asla taklit edilmemeli, başkalarının taklit etmesi de önlenmelidir.
- ❖ Kendine güven kaybını önlemek için diğer alanlarda yaptığı olumlu şeyler övülmeli, küçük sorumluluklar verilerek yaptıkları onaylanmalıdır.
- ❖ Anne baba olarak aşırı baskıcı ve koruyucu tutumlardan uzak durulmalıdır.
- ❖ Çocuk, kardeşleri ve diğer çocuklarla kıyaslanmamalıdır.
- ❖ Çocuk, yetersiz konuşmasını tedavi edebilmek için diğer yollardan başarı kazanmaya zorlanmamalıdır.
- ❖ Heyecanlandığı durumlarda sakinleştirilmeye çalışılmalıdır.

❖ Çocuğun yanında başkalarına kekemeliğinden söz edilmemelidir.

❖ Çocuğa sevildiği hissettirilmelidir.

Eşler arasındaki sorunlar çocuğa yansıtılmamalıdır.

KAYGI

Kaygının Belirtileri

- Huzursuz ve endişeli yüz ifadesi, korku ve ürkeklik içindedirler.
- Gergin ve sert kaslar.(Gevşek ve rahat değildirler.)
- Her zaman tetikte ve hareketlidirler.
- Eşyaları ve vücutlarının bazı kısımlarını çiğneyip ısırırlar.
- Kısmi konuşma özürleri vardır.
- Sık sık kusarlar, iştahsızdırlar.
- Uykudan ve karanlıktan korkarlar.
- Saldırganlırlar.
- Bağımlıdırlar.
- Korku dolayısıyla sürekli ağlarlar.

Nedenleri

- Sık sık korkutulmak.
- Çocuğu aşırı derecede korumak ve onu kendi başına korunma olanağı verememek.
- Geleceğe ilişkin çocuğa olumsuz telkinler aktarmak.
- Çocuğu yalnız bırakma ve kötü yaşantılara terk etmek.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Olumsuz korkularla onları korkutmamak gerekir.
- ❖ Onları yalnız başlarına (evde, sokakta) terk etmemek ve korkulu yaşantılar yaşamasına izin vermemek gerekir.
- ❖ Çocuklara özgüvenlerini sağlamak gerekir. (Kendi kendine yetebileceği ve çözüm yolları geliştirebileceği açıklamalar ve örnekler göstermek.)
- ❖ Onlara endişe getiren problemleri açık açık onlarla görüşmek ve geniş açıklamalar yapmak gerekir.

KORKAKLIK

Nedenleri

- Bedensel bozukluklar, hastalıklar ve kazalar çocuklarda köklü korkuların yerleşmesine neden olabilir.
- Çocukları korkutmalar (cin, şeytan vs. öyküleri anlatma).
- Çocukları tek başlarına bırakma yoluyla onları korku verici yaşantılarla tek başlarına bırakmak.
- Korkuyu eğitimde bir motive aracı olarak kullanmak
- Çocuğun ve gencin geçirmiş olduğu şoklar.
- Korku filmleri izlemek

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Çocukları neden ne olursa olsun asla korkutmayınız ve korkuyu bir eğitim aracı olarak kullanmayınız.
- ❖ Korku yaratan olayların, hayvanların ve eşyaların gerçek durumunu anlatınız ve korunma yollarını öğretiniz.
- ❖ Onlara örnek olunuz, korku belirtileri göstermeyiniz ve nasıl davranılacağını anlatınız.
- ❖ Çocuğun korkularını tahlil ediniz, korkuya yol açan nedenleri ortadan kaldırınız.
- ❖ Çocuğun çevresinden kaynaklanan korkuları yok etmek için gerekirse çevresini ve arkadaş topluluğunu değiştiriniz.
- ❖ Çocuklarla korkularını konuşunuz, onları korktuğu için ayıplamayınız, yenmesi için güçlü olmasına yardım edin.
- ❖ Onlara korku hikâyeleri okumayın ve anlatmayın.
- ❖ Korkuya neden olan olay ve durumları abartmayınız.

KAPRİSLİLİK

Nedenleri

- Çocuğun bencil ve egoist yetiştirilmesi,
- Zayıf iradeli yetiştirme, mantık ve muhakeme güçlerinin geliştirilememesi,
- Psikolojik olgunluğa erişememeleri,
- Dış etkilere tabi olmama ve karşı gelme isteği,
- Çocuğun her isteğinin yerine getirilmesi, şımarık yetiştirilmesi,
- Hastalıkları esnasında her isteğinin yapılması ve bunun alışkanlık yapması.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Çocuğa değerli olduğu hissini verin.
 - ❖ Sosyal yaşantılarının zenginlemesini sağlayınız.
 - ❖ Beden, ruh, sinir, irade zayıflıklarını kontrol ediniz.
- Çünkü çocukların kaprisli oluşlarının en büyük nedeni bu alandaki zayıflıklardır.
- Onları destekleyiniz.
- ❖ Çocukların paylaşımcı olmalarını sağlayın.
 - ❖ Hastalıkları ve derslerinde zorlandıkları zaman esnada isteklerini makul olarak yerine getirini, aşırılığa kaçmayın.
 - ❖ Özgüven duymasını sağlayınız.
- Onları hoşlanabilecekleri ve yapabilecekleri görevler veriniz.
- ❖ Kaprislilik konusunda örnek olmayınız.
 - ❖ Kaprisli davranışlarını asla yerine getirmeyiniz.
 - ❖ İsteklerini makul ölçülerde karşılayınız.

KARDEŞ KISKANÇLIĞI

Çocuk kardeşine saldırgan ya da tam tersi aşırı sevgi şeklinde duygularını yansıtabilir.

Kardeş kıskançlığı çoğunlukla ikinci çocuğun doğumu ile başlar.

Kardeş kıskançlığının engellenmesinde anne ve baba davranışlarının çok büyük önemi olmaktadır.

Daha çocuk doğmadan önce doğacak çocuğa karşı sevgi dolu hislerle hazırlanmalıdır.

Genelde minik olan kardeş ilgiyi kendi üzerine çeker. Anne babanın bu ilgi dağılımı diğer kardeşi ihmal derecesine varırsa, o zaman kıskançlık ciddi seviyede yaşanır.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Daha yeni bebek doğmadan büyük kardeş bu yeni kardeşine karşı sevgi dolu hislerle hazırlanmalıdır.
 - ❖ Bebeğin beslenmesi, temizlenmesi ile ilgili küçük sorumluluklar vermek gerekir.
 - ❖ Onun yanında yeni doğan bebek coşkulu bir şekilde sevilmemelidir.
 - ❖ Bizim yardımımız olmadan bebeğin yaşayamayacağını, hiçbir şey yapamayacağını sezdirmek ve onun da yardımını sağlamak en iyi yollardan birisidir.
 - ❖ Anne ve baba çocuklarla sık sık oyun oynamalıdır.
 - ❖ Çocuklar arasında mutlaka kavga ve tartışmalar olabilir.
- Bu durumda ailelerin kesinlikle taraf tutmamaları gerekmektedir.
- ❖ İkisine de eşdeğer giysiler alınmalıdır. Yoksa kardeşler arasında " Onu daha çok seviyorlar" düşüncesi oluşabilir.
 - ❖ İki kardeşin birlikte sergilediği uyumlu davranışlar ödüllendirilmelidir.

ÖFKELİLİK (HİDDETLİLİK)

Öfke, engellenme, incinme veya bir tehdide karşı gösterilen olağan dışı kızgınlık tepkisidir.

Aktif bir üzüntü halidir.

İstek ve ihtiyaçlarının doyurulması engellendiğinde bu halleri ve duygusal ifadeleri kullanırlar.

Bazen bu çocuklarda olgun olmayan kaçınma, kendini yerden yere atma, ortalığa saldırma, kırıp dökme şeklinde hatta yaralanmalara varan davranışlar görülmesi geçici olmadığı takdirde normal değildir.

Nedenleri

- Çocuktaki bedeni rahatsızlık ve kusurların yok edilememesi ve ihtiyaçlarının giderilememesi,
- Anne ve babanın davranışlarında tutarsızlıklar,
- Bireyin o an için aç, susuz ve yorgun olması,
- Çocukları yargılama ve değerlendirmede adil olunmaması,
- Onlar için sosyal etkinliklere katılma fırsatları vermememe,
- Büyüklere çocukları yanlış yargılama ve değerlendirmeleri,
- Öfkelenen çocuğa ödül verilmesi veya dilediğinin yapılması, alışkanlığının sürekli olmasına yol açar.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Çocuğu öfkeliendirecek hastalık ve rahatsızlıktan koruyunuz.
- ❖ İhtiyacını gidermeyi sonraya bırakmayınız ve çocuğa bunlar konusunda eleştirel söz söylemeyiniz.
- ❖ Temel ihtiyaçlarını zamanında gideriniz.
- ❖ Öfkeli olduğu zaman hiddete kapılmayınız.
- ❖ Anne- baba ve öğretmen farklı davranış tepkileri ortaya koymamalıdır.
- ❖ Çocuklara haksız cezalar vermeyiniz.
- ❖ Yargılama ve değerlendirmede adil olunuz.
- ❖ Onlar için sosyal etkinliklere katılma fırsatı veriniz.
- ❖ Açık havada sportif çalışmalar yaptırınız.
- ❖ Çeşitli iş ve uğraşlar hazırlayınız ve sıkılmaması için bunları zamanla değiştiriniz.
- ❖ Öfkelerinin analizini yapmak ve hataları bulmak gerekir. Bunun sonucunda kendi kusurlarımızı bile görebilir ve onları da düzeltebiliriz.
- ❖ Öfkeli hali uzun sürüyorsa uzmanlara danışınız.

ÇEKİNGENLİK

Çocuğunuz düşünce ve duygularını dürüstçe dile getiremiyor ve haklarının ihlal edilmesine izin veriyorsa çekingendir.

Çünkü

- Özgüvenleri yoktur.
- Arkadaşları tarafından kabul edilmeye aşırı ihtiyaç duyarlar.
- Çocuğunuzun utangaçlığında şu tür davranışlar söz konusuysa üzerinde durmayı gerektirir;
- Sınıfta soru sormuyorsa, gönüllü olarak cevap vermiyor ya da yardım önermiyorsa,
- Öğretmene yardım önerisinde bulunmuyorsa,
- Sınıf oyunları ya da grup çalışmalarında karın ağrısı gibi fiziksel rahatsızlıklar çekiyorsa,
- Okul sonrası sosyal etkinliklere katılmıyorsa,
- Öğretmen çağırdığında aşırı kaygılanıyor, yüzü kıpkırmızı oluyorsa,
- Dışadönük bir çocukken birden bire yalnız kalmaya başlamışsa, okul rehber öğretmeninden yardım isteyebilirsiniz.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Çocuğın ne olursa olsun, başına ne gelirse gelsin, her şeye rağmen ve daima onu seveceğinizi bilmesi ve bundan emin olması gerekir.
- ❖ Yapmak istediği şeylerin bir listesini yaptırın.
- ❖ Çocuğunuz eğer kardeşi veya bir arkadaşı onunla beraber olduğu zaman kendini rahat ve güven içinde hissediyorsa, bırakın o kimse onunla birlikte bulunsun.
- ❖ Çocuğunuz başkalarıyla tanıştıırken tembihler, öğütler, onu rencide edici imalarda bulunmayın.
- ❖ Toplumsal ya da akademik ortamlarda hissedebileceği kaygı düzeyini azaltın.
- ❖ Çocukta her şeyin yavaş geliştiğini aklınızdan çıkarmayın.

Onu kendisine hâkim olabilmesi, rahatça hareket edebilmesi ve başkalarına bağlı kalmaksızın kurtulabilmesi için gerekli zamanı veriniz.

- ❖ Çocuğunuz, özellikle iyi olduğu becerilerde başka bir çocuğa yardımcı olması için öğretmeniyle görüşün. İyi bildiği bir konuyu bir başkasına anlatabilecek bir konumda olmak, başkalarıyla konuşma becerisini arttıracaktır.
- ❖ Onu ileri derecede kontrolünüz ve himayeniz altında tutmayın. Çocuğunuz herhangi bir şeyi kendi başına öğrenme imkânına sahip olmalı.
- ❖ Onun yapabileceği şeyleri kendisine bırakınız. Onun yerine bazı şeyleri yapmayın. Alması gereken kararları onun yerine siz almayınız.
- ❖ Evde ve sınıf içinde sorumluluklar verilmeli, bitkileri sulama, çöpleri dökmek, tahtayı silmek gibi.
- ❖ Daha önceden çalıştığı sorulardan birisi öğretmen tarafından sınıfta sorulmalı, eğer cevap verirse ödül verilebilir.

ÇOCUKLARDA UYKU SORUNU

Çocuğın gelişim çağı içerisinde düzenli bir günlük hayatının, uyku ve yemek düzeninin olması önemlidir. Genellikle çocuklar gece geç yatarak anne babasının yanında daha fazla bulunmak isterler.

Uyku düzeni bozulan bu çocuklar sabah yorgun ve uykusuz bir şekilde okula gitmek zorunda kalabilirler. Gece korku ve sık sık uyanarak sorun yaşayan çocuklarında korktukları için yatmak istemedikleri görülmektedir.

O nedenle mümkün olduğu kadar anne babaların bu tür korkuları olan çocukların korku nedenlerini ortadan kaldırmaları ve onlara destekleyici mesaj vermeleri gerekir.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Özellikle çalışan anne-babaların, çocukları ile duygusal alışverişin yoğun olduğu zamanlarda güzel vakit geçirmeleri önemlidir.

Bu duygusal alışveriş çocukların streslerini azaltarak ve onların anne baba ile daha fazla kalmak istemelerini sağlayacaktır.

- ❖ Geç yatan çocuklar ile bazı anlaşmalar yapılarak zamanında yatmaları sağlanabilir. Bu anlaşmalar uygun ödüllendirme ve cezalandırmaları içerebilir.
- ❖ Çocuğun yaşına uygun olarak, uyku öncesi yatağına götürülerek, kendisine kısa bir masal anlatılarak uyku düzeninin sağlanabilir.
- ❖ Anne babaların sosyal aktiviteleri geç saatlere bırakmamaları, uyku saatine rastlayan çocuk için cazip olan programları ertelememeleri ve televizyon konusunda taviz vermemeleri önemlidir.
- ❖ Uyku öncesi beslenmeleri de çok önemlidir. Yatmadan bir saat önce çocuğa fazla enerji veren gıdalar verirsiniz, uykuya rahat dalmasını geciktirebilir.
- ❖ Yatağa gitmeden belli bir süre önce çocuğun çevresindeki uyanları azaltmaya başlayın, ışıkları kapatın ve onu daha rutin oyunlara yöneltin.
- ❖ Sizde kendi yaşamınızı çocuğunuzun yatma saatini dikkate alarak planlayın, çocuğunuzun yatma saati bulaşık yıkamak ya da televizyon seyretmek için hiç de uygun bir zaman değildir. İşlerinizi uykuya hazırlık sürecinde çocuğunuza odaklanabileceğiniz şekilde ayarlayın.

OLUMSUZLUK MENFİLİK DÜŞMANLIK

Olumsuzluk-menfilik; bir isyan, istenilenleri fiziki olarak yapmada ya da istenilenin tersini yapma, ağırdan alma, istiyormuş gibi davranma ve sözlü olarak reddetme şeklinde kendini gösterir.

Nedenleri

Çocuğun yaptığı her hareketi eleştirmek ve onun her yaptığını düzeltmeye kalkışmak, çocukta olumsuz davranışların gelişmesine neden olur.

Çocuklarda ara sıra görülen saldırgan davranışlara karşı daha yumuşak tepkiler vermek ya da bu davranışlara uygun direnme olanaklarının sağlanmaması sonucunda görülür.

Hâlbuki çocuğun bazı direnme arzularının uygun şekilde doyurulması, ben varım, varlığım belli oluyor duygularının kazandırılması gerekir.

Çocuğa uygun direnme imkânı vermeyen çevreye karşı çocuk, olumsuz davranışları bir isyan olarak şekillendirir.

YAPILMASI GEREKENLER

- ❖ Her yaptığının eleştirilmemesi, takdir edilmesi gerekir.
- ❖ Takdir edemiyorsanız, beğenmediğiniz yönlerini açıkça konuşmanız, olumlu durumları göstermeniz, onunda onayını alarak beraberce düzeltmeniz gerekir.
- ❖ Saldırgan davranışlarını, saldırgan davranışlarınızla düzeltmeye kalkışmayınız. Anlayışla karşılayınız, çünkü bazı şeyler doğal bir gelişimin sonucudur.
- ❖ Onları her konuda başarılı olması yönünde zorlamayın. Arkadaşları ile kıyaslamayın. Yeteneklerini göz önüne alarak, yapabileceğinden fazlasını istemeyiniz.
- ❖ Yemek, ödev vb. konularda ısrarcı olmayınız. Geçici bir arzuyla bunu reddediyor olabilir. Buna tepki verirsiniz olayların kötüye giden boyutunu arttırmaktan başka bir şey yapmış olmazsınız.

İNATÇILIK

İnatçılık, çocuklarda sıklıkla görülen uyum bozukluklarından biridir.

Bu çocuklar;

- Sık sık sinirlenirler (huysuzlaşırlar).
- Sık sık büyükleriyle tartışmaya girerler.
- Büyüklerin isteklerine ya da kurallarına uymaya çoğu zaman etkin bir biçimde karşı gelir ya da bunu reddederler.
- Çoğu zaman isteyerek başkalarını kızdıran şeyler yaparlar.
- Kendi yaramazlıkları için başkalarını suçlarlar.
- Alıngandırlar. Çabuk darılır ya da başkalarınca kolay kızdırılırlar.
- Kincidirler ve intikam almak isterler.

Çocuk uzun zamandır itaatsiz davranıyor, anne babası ya da başkalarını hedefleyen karşı çıkışlar yaşıyorsa genellikle tüm aile içinde anlaşmazlık ve düzensizlik vardır.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Soğukkanlı davranarak çocuğunuzun ruh halini anlamaya çalışın. Saygısızca karşılık vermenin, çocuğunuz için ne anlama geldiğini açıkça sorun.
- ❖ Bu davranışının nedeni açıklamasını isteyin. Siz sakin, tutarlı ve işbirlikçi bir tutum sergiliyorsanız; o da giderek sakin ve işbirlikçi olacaktır ve sorunlarını anlatacaktır.
- ❖ Size nasıl davranılmasını istiyorsanız siz de çocuğunuza öyle davranın. Çocuğunuzun, size ya da başkalarına karşı herhangi bir saygısızlık göstermesi durumunda özür dilemesini sağlayın.
- ❖ Çocuğunuz itaatkâr ve saygılı davrandığında onu övün ve ödüllendirin.

KARŞI GELME

Karşı gelme istenmeyen duruma karşı verilen tepkidir. Emrivaki, olumsuz şekilde yaklaşma ve ters davranma, kişilerin karşı gelmelerini tahrik eder.

“Yapmayacağım, hayır, istemiyorum, yapmak zorunda mıyım?” gibi çocukların karşı koyma davranışları olumlu şekilde yönlentilmeme nedeniyle oluşur.

Örneğin, yapması istenen bir olaydan sonra çocuğun “hayır, yapmıyorum” dediğini ve yetişkinin de o işi yaptırmak için uğraştığını düşünelim.

Artık işi yaptırmaya yerine çocuğun karşı gelme davranışı ile aşırı düzeyde ilgilenilmektedir.

Her şey denendikten sonra yetişkin teslim olur.

Çocuğun kendi bildiği, istediği gibi yapmasına izin verilerek çocuğa karşı gelme öğretilir.

Bu nedenle bir etkinlikle uğraşan kişinin, o işi hemen bırakmasını istemek yerine; yaptığı ve yapılacak etkinlikler arasında seçme fırsatı verilerek karşı gelme tepkileri önlenir.

Yani alternatif davranış seçenekleri sunulur ve yaklaşılmalıdır.

Örneğin, ya şimdi gel ya da birazdan gel veya ya şimdi yada oyunun bitince ye...gibi.

Çocuklarımızda güçlü karşı gelme davranışları oluşmuşsa onun karşı gelme davranışlarına ne kadar dikkat ettiğinizi gözden geçirin.

Saygısız ve kural tanımayan çocuğun aşağılamalarına dikkat edilirse bu tür davranışlar artar.

BAĞIMLILIK

Bağımlılık, bağımlı olma; bir başkasından yardım gözetlemek, bir başkasının yardımı, varlığı, desteği, teşviki olmadan kendini güvende hissetmeme ve bir işi, olayı durumu başlatamama ancak o kişi veya kişilerin varlığında başlatılan bir durum veya davranış halidir.

Bu tür çocuklar genellikle çekingen, sıkılgan, içe dönük olarak nitelendirilirler.

Genellikle çok sessizdirler, yumuşak başlı boyun eğen, ürkek, güvensiz ve ya sıkılgan çocuklardır.

Nedenleri:

- Tek bir nedene bağlı olmayabilirler.
- Aşırı koruyucu anne-baba tutumları
- Çalışan anne-babaların çocuklarına yeterli zaman ayıramadığı düşüncesiyle evdeki zamanlarda uygun(aşırı hoşgörülü olma) davranışlar sergileyememeleri.
- Çocuklardan aşırı beklentide bulunulup, bu beklentiye yetersiz kalan çocuğa sürekli yardım etme.
- Çeşitli rahatsızlığı olan çocuklarda ailelerin rahatsızlık ile davranışlar arasında bağlantı kuramamaları.
- Yaşına uygun görev sorumluluklar verilmemesi, hep yapamaz, kırar, düşürür, anlayamaz...vb. düşüncelerin aile veya çevrede hakim olması ve bunu çocuğa hissettirmeleri.
- Aşırı katı ve sert tutumlarda, acaba yanlış mı yaparım, olumsuz durumla karşılaşırım, en iyisi sorayım gibi kendine güvensiz ve bağımlı kişilik özellikleri ortaya çıkmaktadır.
- Ailenin kendisinden başkasına güvenmemesi ve bunu telkin etmesi, çocuğun başkalarına güven

duymayan ve herhangi bir olayda aileye bağımlı kalan karakterli insanlar meydan getirir.

ANNE-BABAYA ÖNERİLER

- ❖ Çocuğunuza yaşına uygun görev ve sorumluluklar verin.
- ❖ Verilen görev ve sorumluluklarda veya kendi başlattığı bir işte onu destekleyin, yapabileceğini söyleyin.
- ❖ Bazen yalnız bırakıp, ufak ayrılıklar yaşatın ve sosyal ortamlara alıştırsın.
- ❖ Ona her durumda yardım etmek, her ne kadar güzel ise de, kendi başına yapabildiği şeyler onu daha geliştirir.
- Yani kendi işlerini kendisinin yapmasına fırsat verin.
- ❖ Onlara aşırı katı davranmak ve yaptığı hatalar sonucunda cezalandırmakta, ceza ile karşılaşmamak düşüncesinden hareketle artık tek başına bir şey yapamaz bir kişilik geliştirir, bunu iyi ayarlamalı, yanlışlarını kızarak değil, doğrunun nasıl olabileceğini göstererek yaklaşın.
- ❖ Çevrede kötü insanlar olabilir.

Fakat güvenilir emin insanları görüp anlatarak, sizden bağımsız hareket edebilen, başkalarıyla sosyal hayatta iletişim kuran insanlar olmalarını sağlayabilirsiniz.

Yani her kişi veya olaya şüpheyle yaklaşmayın.

- ❖ Çocuklarınızdan beklediğiniz davranışları açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edin.
- ❖ Ders ve evdeki beklentilerinizi ara sıra hatırlatabilirsiniz.

-Çantayı dolabına koyman güzel

-Kıyafetlerini dolabına düzelterek asman beni mutlu ediyor

-Ödevlerinin hepsini bir anda yapmak zorunda değilsin, bir kısmını dinlenince yapabilirsin...

Gibi istenilen davranışa yöneltir ve istenilen davranışın oluşum sıklığını artırabilirsiniz

- ❖ Bağımlı olmak; seni seviyorum sensiz yaşayamam, bağılı olmak ise; seni seviyorum ama sensizde yaşayabilirim.

Bundan hareketle çocuklarımızın sağlam karakterli kendi ayakları üzerinde durabilen bireyler olarak, yani bağımlı değil bağılı bireyler yetiştirmeliyiz.

YEMEK SORUNU OLAN ÇOCUKLAR

Çocukların yemek sorununu anlamak için önce beslenme konusuna açıklık getirilmelidir.

Çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için dengeli olarak beslenmesi gerekmektedir.

Çocukların yeterli ve dengeli beslenmeleri üretilenlere, hazırlanan besin maddelerine, anne-baba ve öğretmenlerin beslenme konusundaki bilgilerine bağlıdır.

Yeterli ve dengeli beslenmenin temeli çocukluk yıllarında atılır.

Bunun için çocuğa şu becerilerin kazandırılması gerekir: Çocuğun masaya gelmesi, sessiz ve çabuk masaya oturması, kaşığı veya çatalı ile yemeğini yemesi, sofranın toplanmasına yardım etmesi.

Çocuğa derin sevgi ve şefkat gösterilmeli, beslenme zamanları belirli ve düzenli olmalıdır.

Beslenme karın doyurmak değildir.

Çocuk kendine gerekli olan besinleri almalıdır.

3-4 yaşına kadar yemeye direnme normaldir. Çocuklarda yemeğe karşı direnme, beslenme ile anne sevgisini bir tutmasından kaynaklanır.

Anneyi zorlayınca kendisiyle daha çok ilgileneceğini düşünür.

NEDENLERİ

- Yeni doğan bebeğe annenin kızgınlıkla meme vermesi,
- Beslenirken çocuğun azarlanması, sevgi gösterilmemesi,
- Çocuğa bebeklik döneminden itibaren sevmediği besinin zorla verilmesi,
- Doyduğu halde yemesi için zorlanması,
- Düzensiz aralıklarla beslenmek, çocuğun her istediğini yaparak ve eğlendirerek yedirmek, acele ettirmek,
- Başka çocuklarla kıyaslama yapmak, ödüllendirmek veya cezalandırmak,
- Çocuğun sağlığıyla gereğinden fazla ilgilenerek yeme olayına aşırı ilgi göstermek.
- Çocuklarda yemek yeme sorunu oluşmasına neden olur.

ÖNLENMESİ

- Annenin doğumdan itibaren düzenli bir beslenme alışkanlığı kazandırması gerekir.
- Çocuğun yaşına göre anne masayı hazırlamalı, yemekten sonra sofrayı toplamasına izin vermelidir.
- Yemeği döküp saçsa da kendisi yemeli.
- Yemek yemesi için çocuğa yalvarmamalı, zor kullanılmamalı, ödül vaat edilmemeli.
- Çocuğa seçme hakkı tanınmalı "Yumurta yı haşlanmış mı yoksa sahanda mı istersin?", "Süt mü yoksa portakal suyu mu içersin?".
- Sofra düzenli ve temiz olmalı, güler yüzlü yemek yenmeli.
- Beslenme saatleri çocuğun istediği mutlu bir olay durumuna getirilmeli.
- Ara besinlerde iştah kapatıcı yiyecekler verilmemeli.
- Çocuğun yemek yememesi süreklilik arz ediyor ve kilo kaybı varsa doktora başvurulmalıdır.
- Sevmediği besinler sevimli hale getirilmelidir. "İspanak, börek şeklinde; patates, kızartılarak; yoğurt, çorba şeklinde verilebilir."
- Eğer problem çocuğun duygusal özelliklerine ve ilişkilerine dayanıyorsa psikiyatriste başvurulmalıdır.

YALAN SÖYLEYEN ÇOCUKLAR

Yalan, bir hatayı gizlemek amacıyla bir girişimde bulunmaktır. Bu girişim sözle olabileceği gibi jest, yazı ve susmayla da olabilir.

İnsanlar yalancı doğmazlar ama yalan söylemenin öğrenildiği bir gelişim süreci yaşarlar.

5 yaşına kadar çocukların söylemiş olduğu yalandan endişe etmeye gerek yoktur.

Gerçeğe sadık kalma çocukta zamanla gelişen bir olgudur.

Çocuğa yalan söylememesi konusunda nutuk çekmek veya yalan söylediğini ispat girişiminde bulunmak yanlıştır.

Çocuk açıkça yalan söylediği zaman, endişeyle karşılanmamalıdır.

Çocuğun yalan söylenmesiyle etkili mücadele için öncelikle yalanın ne tür olduğu bilinmeli, yalandan çok buna neden olan psikolojik faktörler ele alınmalıdır.

Küçük çocukların söylediği yalanlar, gerçek yalandan farklıdır, gerçek yalanla yüzeysel benzerliği karıştırılmasına neden olur.

Bunun ayırımını yapmadan önce, çocuğa yalancı damgası vurmamak yanlıştır.

YALANCILIĞIN NEDENLERİ

- ✓ Yalancılık olayı çevresel ilişkilerle birlikte ele alınmalıdır. Öncelikle çocukta yalancılığın gelişmesini kolaylaştıran nedenler bulunması gerekir.
- ✓ Çocuğa yalanı öğrenmesini kolaylaştıran diğer bir yol da taklittir. Yalan söylemeyi taklit yoluyla öğrenen çocuk öncelikle yalanın ona bazı olanak ve avantajlar sağladığını saptar.

- ✓ Aşağılık duygusu, suçluluk duygusu, saldırganlık, kıskançlık, korku, çekingenlik, baskı görme çocuğu yalana itmektedir.

Yalanın Psikolojik Nedenleri:

- ✓ Çocuğun sevgi ve ilgi ihtiyacının anne-baba tarafından yeterince karşılanamaması,
- ✓ Çevresindeki insanların kötü örnek olması,
- ✓ Çocuklar arasında kıyaslanma yapılması,
- ✓ Çocuğa gücünün üzerinde sorumluluk verilmesi,
- ✓ Çocuğun yaptığı hatalar sonucu sert cezalar verilmesi.

YALAN ÇEŞİTLERİ

Yalanın birçok türü vardır ancak burada günlük yaşantımızda çocuklarımızda en çok karşılaştığımız yalan çeşitleri:

1-Hayali Yalanlar: Anne-babalar tarafından hayaller, yalan olarak görülür, gereksiz heyecana neden olabilir.

Çocuk bu dünyada aptalca bulduğu ve hoşlanmadığı şeylerden kaçır.

O zaman hayal ile gerçeği karıştırır, kasıtlı olmadan yalan söyleyebilir.

Bu tip yalanlarda, çocukların söylediklerinde en ufak mantıki düşünme görülmez.

Çocuk, duyduklarının etkisinde kalarak periler, ejderhalar, cinler, şeytanlar gördüğünü söyleyebilir. Hayvanlarla konuşur, oyunlarında hikayeler uydurur.

Çocuk bu tür bir yalan söylediği zaman yalanın bitmesi beklenerek, onaylamadan ve itiraz etmeden, hayal ve gerçeğin uygun anlatılması gerekir.

Örneğin, inanılmayacak bir masal anlattığı zaman "bu inanılır şey midir" diye onun dikkatinin çekilmesi ve mantığının çalıştırılması, onun gerçek dışı şeyler karşısında durup düşünmesine yardımcı olabilir.

2-Abartılmış Yalanlar: Çocuklarda abartma genel bir özelliktir. Çoğu zaman taklit olarak başlar ve gelişir. Çoğu şeyin gerçekte olup olmadığını bilmez sadece duymuştur. Heyecan yaratmak için o da olayları büyütür, abartır.

3-Sosyal Yalanlar: Bu yalanlar en yaygın olan yalan türüdür.

Çoğu zaman yetişkinlerin söyledikleri ve çocuklara söyledikleri yalanlardır.

Örneğin, bir davete katılmak istemiyorsak, daveti "bir akrabam ziyarete geldi, gelemeyeceğim üzgünüm" diyerek reddeden bir anne-baba o an çocuğun kendisini dinlediğinin farkında olsa bile umursamaz.

Çocukta "anne ne zaman geldi, ben görmedim" dediği zaman da muhtemelen şu cevabı alır: "sen sus, senin aklın ermez".

Karşı tarafı kırmamak için bu ve buna benzer nice yalanları günlük yaşantımızda sık sık kullandığımızda öncelikle çocuklar bizi taklit ederler, sonra da kendisi de aynı şekilde yapmak istemediği bir işin yapılması istendiğinde aynı şeyleri uygular.

Sosyal yalanlar belki iki arkadaş arasında ilişkileri düzeltmek için kullanılabilir, ancak bunun dışında çocukların huzurunda yapılması son derece sakıncalıdır.

4-Savunma Yalanları: Bir çocuğun veya gencin kendisini korumak için söylediği yalanlardır. Fazla tehdit, yasak kullanıldığında, itaate zorlandığı zamanlarda, sorguya çekildiğinde bu tip yalanlara başvururlar.

Çocuğa karşı güvensizlik, şüphe duyulması, çocuğun doğru sözlerine karşı yalan söylüyorsun diye ithamlar, çocukta savunma yalanlarını savunma yalanlarını alışkanlık haline getirecektir.

4-Dikkat Çekme Yalanları: Çocuklar anne-baba ve öğretmenlerinin dikkatlerini çekmek için onların arzu, istek ve eğilimlerine ters düşen davranışları yapmış gibi göstererek, yalan söyleyerek dikkat çekerler. Örneğin okula gittiği halde dikkat çekmek için gitmedim demesi.

5-Yüceltilmiş Yalanlar: Çocuklar başkalarının hayranlığı ve takdirini almak için yalan söylerler. Çocuğun başkalarının takdirini kazanmak ve ödül almayı arzu etmesi temel bir ihtiyaçtır. Çocuk bu ihtiyaçlarını normal yollardan başaramadığı veya doyuracak imkan verilmediği takdirde çocuk bunu başka yollardan telafi edecektir.

Yüceltilmiş Yalanın Nedenleri:

Çocuklarda yapamayacağı şeyleri bekleme ve isteme Çocuğun başarısızlığını yalanla, bahane bularak kapatmaya çalışması ve bunun aile tarafından onaylanması; örneğin derslerindeki başarısızlığının payını öğretmenlerinde bulması

YALANIN ÖNLENMESİ

Çocuğa güvenmek, onu her hatasında cezalandırmamak, karşılıklı güven hislerini geliştirmek suretiyle yalanlardan korunmak mümkündür.

Yalanın önlenmesinde titizlikle uyulması gereken kurallar şu şekildedir:

- Anne-baba, öğretmen yalan söylemekten kaçınmalıdır.
- Çocukların istenmeyen davranışlarına mümkün olduğu kadar yumuşak ve hoşgörülü davranılmalıdır.
- Çocuklardan yapamayacakları şeyler istenmemelidir.
- Özellikle küçük çocuklar yalan söyledikleri zaman cezalandırılmamalıdır.
- Çocuklar, başka çocuklar ile kıyaslanmamalıdır.
- Sık sık çocuklarla sohbet ederek ilgi ve beklentileri öğrenilmeli ve dikkate alınmalıdır.

PEKİ, NE YAPILABİLİR?

- Hayati bir durum olmadığı sürece yalandan kaçınarak, her durumda olduğu gibi bunda da **iyi bir model** olmalıyız.

- Çocukları korkutarak yalana sevk etmemeliyiz.

"Bunu sen mi yaptın" gibi ifadeler yalana sevk eder.

- Çocuğunuza yönelik beklentileriniz gerçekçi olmalı ki çocuk sizin beklentilerinizi gerçekleştirmediğinde yalana başvurmadan, bunu yalansız ifade edebilsin.

- Ona güvendiğinizi özellikle sözel olarak ifade edin(onlar yalan söylese bile , bu onları gerçekçiliğe iter)

- Yalan söylediğinde bunu anladığınızı ifade edin, ve "ben doğruyu söylüyorum senin de doğruyu söylemeni istiyorum, böyle olursa birbirimize inanabiliriz."

"Bir dahaki sefere doğru söyleyeceğine inanıyorum.

Ve seni her halinle seviyorum," diyin.

- Okulda öğretmeni doğru söylediğinde (geç kalma, ödev yapmama vb.) birey doğru söylediği için cezayla karşılık vermesi yalanın bir başka nedenidir.

Bu gibi durumlarda bir daha tekrarlamaması ve doğruyu söylediği için de çok sevindiğini, söyleyebilir.

Böylece çocuk yalanla değil doğru ile kurtulduğunu fark edip, yalanın tek çare olmadığını öğrenir.

AİLELERE PRATİK ÖNERİLER

- Çocuğunuza yakınlığınız ders başarısına bağlı olmasın.
- Onu başarısızlığında da sevdiğinizi sözel ve davranışsal olarak ifade edin.
"seni her halinle seviyoruz derslerinde de zamanla ve biraz daha çalıştığında başarılı olacağına inanıyoruz."
- Her çocuk her alanda başarılı olamayabilir.
- Çocuğunuzu başkalarıyla karşılaştırmayın.
- Ders çalışmada problem varsa, ders saatini kendisi belirlesin, eğer uymazsa ders saatini belirlemiştin diyebilirsiniz.
- Siz TV izlerken onlardan ders çalışmasını istemeniz tutarlı olmaz, sizde TV yi kapatıp kitap vs. okuyarak örnek olmalısınız.
- Ders çalışmıyorsa ödül vereceğinizi söyleyip çalıştığında ödülünü verirsiniz.
- Bir ödül kaybettiğinde onu tekrar kazanma fırsatı tanıyın(yani istediğimi yaparsan kazanabilirsin)
- İsteddiğiniz bir şeyi yapmadığında alternatif davranış seçenekleri sunun(ya şimdi, ya da biraz sonra çalış, ye vb.)
- Onlara sen yapamıyorsun sen anlamazsın gibi sözler söylemeyin.
- Olumsuz davranışları üzerinde değil olumlu istenilen davranışlarını görüp pekiştirin.(yanağını öpün, saçını okşayın vs.)
- Ödevleri için yardım istediğinde 'elbette beraber çözebiliriz deyin'
- Yardımlarınız ancak model olma yol gösterme düzeyinde olmalı, yoksa onun yerine onun işlerini yapmak yardım değildir.(iş,ders,vs.)
- Ruhsal sağlığı ders başarısından daha önemlidir.
- Hatası ile ilgisiz şeylerle cezalandırmayın.
- İlgi alanında olan ve başarabildiği şeylerde ödüllendirmeyin, çünkü zaten başarabiliyor.
- Davranışsal problemlerle ilgili empati kurdurun.(mesela, yemeği döken bir çocuk için, siz çocuk olun o anne olsun ve onun size yaptıklarından fazlasını yaparak oyun sonunda nasıl sence bu çocuğun yaptıkları sence doğru mu? Nasıl olmalı gibi sorular sorun.)

- Aşırı koruyucu olmayın (onların yerine her şeyi yapmayın) bu, çocuklarınızın sizin yokluğunuzda başarısızlığa ve kendilerine güvensizliğe itiyor.
- Çocuklarınızın evinizde yaptığı bazı (şarkı mırıldanma, kurlsız oyun, bir şeyi atma, evi dağıtma, istediği filmi açma, yemek seçme vb.) davranışları her yerde yapamayacağını bunları herkesin kabullenemeyeceğini, herkesin olumlu tepki veremeyebileceğini ara sıra hatırlatmalı ve bu tür eğilimi olan çocukların ilerde istenmeyen, sevilmeyen, rahatsız olunan bireyler olmasını engelleyebilirsiniz.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

- Çocuklarınızın çabalarını görün ve olumsuzluklar üzerinde durmayın.
- Performanslarını göz önünde bulundurarak ödev verin ve sorular sorun.
- Her birey farklı bir performansa sahiptir, bu nedenle aynı sürede aynı başarıyı tüm öğrencilerinizde beklemeyin.
- Mutlaka her çocuğa soru sorma kendini ifade etme fırsatı verin ve gerekirse yönlendirin.
- Çocuklarınızı düşünmeye yönlendirin.
- Her öğrenci ön sırada oturabilir
- Görevlerde değişken olsun (sınıf başkanı, eğitsel kollar vb.) ki her öğrenci kendisini değerli ve bir işi başarabilir ve de öğretmenlerinin kendilerine hep aynı mesafede olduğunu hissetsin.
- En başarısız öğrencinize dahi görev verip olumlu yönlerini bulun.
- Demokratik olun, sınıf kuralları vb. şeyleri onlara sorarak ve oy çokluğuna göre belirleyin.
- Sınıf içinde bir problem varsa, problemin çözümünü onlara sorun
- Her söylediklerini tahtaya yazarak düşüncelerine önem verdiğinizi gösterin.
- O sınıfa has beceri geliştirin
- Meslekler hakkında konuşturun(ne işe yarar, sen ne yapabilirsin.)
- İşleyeceğiniz dersin amaçlarını anlattırın ve seviyelerine uygun olarak açıklayın
- Nezaket kurallarına uyararak konuşup hitap edin ki öğrencileriniz, sizleri örnek olacaklardır.
- Ailelerle mutlaka en az yılda bir kez on dakikada olsa evde ziyaret edin. Böylece hem iletişiminiz iyi hem de amaçlarınızı gerçekleştirmede daha etkili olabilirsiniz.
- Engelli öğrencilerle çalışıyorsanız, sınıf içini onlara göre uyarlayın(görme eng. de materyal aynı yerde, yeri sabit, işitme eng. de ön sıra vb.)
- Engelli öğrencinizin engelini diğer öğrencilerinizin anlaması için oyunlar düzenleyiniz.(görme engelli öğrenci için; diğer çocuklarınızın gözlerini bağlayarak

bir yere gitmesini isteyerek engelli arkadaşlarını daha iyi anlamalarını sağlayabilirsiniz.

- Okula yeni başlayan öğrencileriniz için resimler veya nesnelere somutlaştırmalar yapabilirsiniz.
- Öğrenme gücünü yaşayan öğrencilerinizde üniteleri daha küçük basamaklara ayırın ve acele etmeyin.
- Unutmayın ki her yeni öğrenmede hatalar yapmak çok doğaldır, bu ellerinde olmadan, istemede yaptıkları bir davranıştır...
- Öğrencilerinizin dikkatlerini toplamaya yönelik;
 - ❖ Bilerek yanlış yapın
 - ❖ Olamayacağını ileri sürün
 - ❖ Ses tonunuzu ani yükseltip düşürün
 - ❖ Aniden susun
 - ❖ Dersi dinleyeni bir derslik sınıf başkanı yapın vb.
 - ❖ Bir kısa öykü veya fıkra anlatın

ORTA ÇOCUKLUKTA KRİTİK YAŞLAR:

Yaşamda uygun ve uygun olmayan durumların sürekli ve geri dönülmez sonuçlar yaratabildiği belirli zamanlar vardır.

Bazı davranışların ortaya çıkmasında organizmanın karşılaştığı belirli zaman dilimleri içindeki uyarıcıların niteliği ve miktarı gelişimi desteklemekte ya da engelleyebilmektedir.

Bazı öğrenmeler için kişinin her yönden en uygun bulunduğu ya da bulunmadığı bir hazır bulunuşluk düzeyi vardır. Bunlara kritik dönem ya da zamanlar denir.

Orta çocukluk döneminde 6 ve 10 yaşların kritik dönemler olduğunu belirtmiştir.

6 YAŞ:

2.5 yaşındayken görülen olumsuz evrelerin belirtileri tekrar görülür.

Çocuk dengesiz, kurallara karşı olan, isyankar tutum ve davranışlar gösterir.

Tembel ve karasızdır.

Gesell çocuğun eylemlerinde çift motivasyondan oluşmuş "iki kutupluluk" tan söz eder.

Örneğin çocuk bir an annesini çok severken hemen sonra ondan nefret edebilir.

6 yaş çocuğunun dişleri dökülür, burun ve boğaz hastalıkları sık görülür.

Daha çok arkadaşlarıyla ilişki kurduğu için aile ilişkileri zayıflar.

Bireysel oyunun yerini grup oyunu alır ve sosyal bilinç artar.

10 YAŞ:

Düzenli, huzurlu, elde edilen bilgilerin çözümlendiği bir evredir.

Bu yaş gelişimin dengelendiği altın çağdır. 9 yaşındaki çocuk büyük bir gerginlik içindeyken 10 yaş çocuğu uyum ve hoşgörü içindedir.

Bedence, ruhsal ve olgunluk olarak 9 yaşa göre daha gelişmiştir.

Sağlık Durumu ve Bedensel Gelişimi: Daha önceden çok hasta olan çocuğun sağlık durumu düzelir.

Kızlar erkeklerle aynı boydadırlar ama daha hızlı büyürler, vücut hatları yuvarlaklaşır kalça ve göğüs bölgelerinde yağ birikimleri oluşur.

Erkeklerin vücutları daha güçlü bir görünüm kazanır. Çene ve boyun hatlarının yuvarlaklaştığı görülür.

10 yaş çocuğu isteyerek ve devamlı yer.

Belirli saatte yatmaya isteksizdirler.

Duygusal yaşam açısından; hoşgörü ve uyum içerisindedirler.

Açık sözlü, tarafsız ve kolay anlaşılırlar.

Sorunlar üzerinde fazla durmazlar, kendileri haklarında endişeleri yoktur, hayatı olduğu gibi kabul ederler. Öfkenin en az olduğu devredir.

GELİŞİM GÖREVLERİ

Orta çocuklukta bilişsel görevlere paralel toplumsal gelişim görevleri vardır.

En önemli toplumsal görevlerden üçü, kişisel bağımsızlık kazanma, yaşlılarla geçinmeyi öğrenme ve bir cinsiyet rolü öğrenmedir.

Kişisel bağımsızlık kazanma

Okul yıllarının başında çocuklar ana-babalarından duygusal bağımsızlıklarını değil, fiziksel bağımsızlıklarını kazanırlar.

Bağımsızlık kazanma orta çocukluğun bitiminde bile tamamlanmayan yavaş bir süreçtir.

Bu görev ergenlik boyunca ve hatta bir süre yetişkinlikte de sürer.

Fakat birçok ilerleme kaydedilir, ikinci görev olan yaşlılarla geçinmeyi öğrenmede başarılı olmak bağımsızlık kazanmakla yakından ilişkilidir ve yaşit grubu bunun başarılmasında destek ve olanaklar sağlar.

Ana-babalarla ve öğretmenlerle karşılıklı anlayışa dayalı ilişkilerin kurulması elemek olan üçüncü görev de çocukların bağımsızlıklarını kazanmalarına yardım eder.

Yaşlılarla geçinmeyi öğrenme

Okul bu görevin başarılmasında öncelikli ortamdır. Toplumsallaşmadaki bu adım çocuğun ileriki yıllarda diğer insanlarla kuracağı ilişkileri büyük ölçüde etkiler. Öğretmenin rolü çok önemlidir.

Çocuğun "Toplumsal Kişilik" kazanmasını sağlar.

Uygun bir kadın ya da erkek toplumsal rolü öğrenme

Bu görev ailede bebeklik sırasında gelişmeye başlar ve orta çocuklukta, çocuk ana-babadan biriyle ya da diğeriyle özdeşleşirken pekişir.

Orta çocuklukta cinsiyet rolü beklentileri yaşit gruplarına üye olmakla güçlenir.

İlgiyle büyüyen,
sevgiyle bakar.

